

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 l.

HERDETÉSEK:
 4-hasábos postai sor egykor 30 fill.
 minden következőnél 16 fillér.

Nyitókár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 22. 119.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Révész-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, július 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Harc az utcáért.
- Tönkretettek egy csanádmegyei községet.
- Meggyilkolta az apját.
- Költözik a motoros.
- Az autobus nagy napja
- Képviselők öröme.
- Gromon Dező öngyilkos.
- Nyári kritikus.
- Verekedés a nyári színház előtt.
- Vilmos császár porcellán-gyára.
- A trónörökös Karlsbadban.
- A vidám kegyelmes ur.
- Miniszteri hivatalnekből pincér.
- Ügyvédeljöltöztető juhászbojtár.
- Véres boszu.
- Tárca: Egy asszonynál. Írta: Lukács Emil.

Harc az utcáért.

Arad, július 20.

Akik az ugynevezett nagyvárosi színeket, a haladottság konturjait keresik, azok gyönyörködve merültek el ma a főter szemlélésébe. A röstelkedésért, amelyet az ideránduló idegenek előtt a lóvasut — a vidék egyik legutolsó lóvasutja — miatt kellett szenvednünk, kárpótlás volt ez a mai nap. Az utcai közlekedés legmodernebb eszköze vonult be ma a forgalomba, a melynek nincsenek váltói, a melynek nem kell a szemközti jövő kocsikat bevárni és amely a forgalomhoz képest bármikor változtathatja az irányát, az utjait, anélkül, hogy ezért hosszadalmas eljárással sineket kellene áthelyezni. S a külső: a fűgén iramló, tetszetős szekerek, mosolygó arcokkal meg-

rakott kocsifödélzet, új formát adott az utcai életnek. A fekete szemüveges jövővendő-mondók azt mondják, hogy ez igen drága, sokba kerülő gyönyörűség lesz, — de semmiesetre se tartozik az utolsó élvezetek közé, amelyeket egy lokálpatrióta polgár érezhet.

Az új közlekedés anyagi előnyei közül elsőnek az jelentkezett, hogy a lóvasut már kora hajnalban felére szállította le a díjakat. Eljen a konkurencia! — mondták, a kik a kiragasztott plakátokat és a szerteszórt röpcédulákat olvasták. Ha a város az autobuszra ráfizetne is, azt elértük, hogy az emberek olcsóbban lóvasutazhatnak és nincs kizárva, hogy a közuti vasut így is megtalálja a számítását. Való, hogy ez árszállítás ellenére igen kevesen utaztak a lóvasuton, sokkal kevesebben, mint az autobuszokon. De hát ebben része van kétségtelenül annak, hogy az autobusz-utazás ma új dolog volt, (sokan uti cél nélkül is felültek rá, hogy az izét megtapasztalják) talán ma még kevesen tudták, hogy a közuti vasuton olcsóbban lehet utazni; sokat viszont ma még a lelkesedés vitt rá, hogy a drágább viteldíj mellett is az autobuszra üljön: a lelkesedés pedig igen kevésé tartós jószág.

A mai nap az autobuszt és a lóvasutat még úgy tekintették, mint egymással haragra gyürköző felet, amelyek közül az egyiknek le kell törni. A harc kétségtelen, de nem bizonyos, hogy a végső eredmény a győzelem, vagy bukás lesz. Aradnak eddig kétféle közlekedési eszköze

volt: a bérkocsi és a lóvasut. Most harmadik állt közbük: az autobus. Ez kétségtelenül ártani fog a konflisoknak is és ártani fog a közuti vasutnak. A gyorsabb közlekedés hívei az árszállítás ellenére se fognak lóvasutra fúlni, hanem az autobuszra, amely nagyobb garanciát nyújt arra, hogy az ember vonat-indulásra a pályaudvaron lesz, és amelynél a vonat megérkezése után nem kell negyedórát a vasuti állomáson vesztegelnie. Az autobuszok e mellett szabadon használhatják ki azokat a vonalakat, ahol eddig közuti közlekedés nem volt és a jövőjének legszebb képe ott ígérkezik, amikor a vashidak fölépülnek és az ujaradi közlekedést lebonyolítja.

S az öreg lóvasut? Van egy eshetőség, amelyre eddig nem gondoltak. Gazdasági elv, hogy az ár szállítása, a javak olcsóbbodása nemcsak a vételkedvet növeli, de új fogyasztó közönséget teremt. A krajcáros ujságok megszületése százakkal szaporította az ujságolvasók számát. Egyáltalán nincs kizárva, hogy az öt krajcáros lóvasut mellett be fognak kocsizni a városba azok, akik a tíz krajcárt erre sokallták. Sokan vannak a vidékről bejövők közül, akiknek a tíz krajcár nagy pénzt jelent, — ellenben öt krajcárt rászánhatnak arra a kényelemre, hogy ne kelljen gyalog az állomástól a Boczkó-utcáig menni. És nem látszik lehetetlennek, hogy ezekkel az új fogyasztókkal a lóvasut megszerzi, amit az autobus révén elveszített, — miután a megcsappant személyi közlekedés mellett

Egy asszonynál.

Írta: Lukács Emil.

— Tudja-e asszonyom, hogy göndör fejcskője fölött pálcát tört a világ? . . . Lám, lám, hova jutottunk. Ameddig együtt voltunk és vigyáztam magára, meg a világra, — nem mertek szólni az emberek. Most kacagnak. Kacagjunk mi is, asszonyom, ha már olyan mulatságos ez a szomorú história. Mulatságos, mert tisztességes asszonyról van szó és szomorú, hogy csak mi ketten tudjuk. Látja a nőket, ott a fórumon? Szepülően Madonnának fitogtatják magukat és a hálószobában pokollal tort ülnek az erényeken. Ezek a bírál, a kik magát elítélik. Erdemes e miatt egy könnyet is ejteni? Azért fogadjon szót, asszonyom. Ha mindig reám hallgatt, nem jutott volna idálg.

Mindenekelőtt fesse a haját tisztán vörösré. Nem, inkább kakadusöldre. — Viseljen alsószoknyát selyemből, amely susog, nagyon susog, mint szélben az erdő és cipellől pincinyek egyenek, mint egy liliputi hercegnő. Antán kezdjen zülleni asszonyom, finoman és előkelően, mint egy vérbeli kokot.

Es esküszöm, felmentik ott a fórumon!

— Ej, ej, megint a cselédekkel mérgeződött! Látom az orcáján, mely sápadt és ajkain, a melyek reszketnek. Hiába beszélek, hiába. Hogy kímélje magát és hagyja a wirtschafot az ördögbe. A parkettek nem lesznek olyan fényesek, ellenben az orcája ismét rózsás lesz és a hangja sem lesz szomorú.

Hígyje el, nem érdemes „jó hálaasszony”-nak lenni. Háládatlan szerep. A férjek szerint mindig a szomszéd felesége az ügyes és takarékos asszony. Jól ismerem a szomszéd feleséget, takarékos ő — a szájával. Nem mintha keveset beszélne, ellenkezőleg, sokat fecseg és az egekik dicsérl az énjét.

Vegyen róla példát, asszonyom. Ámítsa maga is a világot. A férjét, meg mindenkit. Suggerálja, hogy maga egy tökéletes asszony. Mondja el napjában annyiszor, amíg maga is hisz benne és a világ is tudomásul vesszi. Ne legyen oly naiv és önzetlen. Azzal csak magának árt és nem imponál senkinek. Reklámoz csinálgon asszonyom, reklámoz! Csinadratta, bum . . . bum . . . Itt látható a tökéletes asszony!

Es beszélni fognak magáról. És a férje büszkén fogja mondani:

— Vagy még olyan asszony, mint a többi.

És miért ne legyen ez így?

Nos, feleljen . . .

— Mért néz reám oly bizalmatlanul, oly gyanakodóan? Sajti, hogy asszonytól jövök? És miért tagadnám? A barátságunk megköveteli, hogy egymáshoz őszinték legyünk. Ugy van, asszonynál voltam. Egy sápadt arcú, fekete-hajú asszonynál, akinek szép szemel és előkelő öszszeköltötésel vannak. Látná csak édesem, ezt a nőt! Hogy asszonykodik, hogy uralkodik a férjén, a családján és mindenkin! Gyűlölik és elítélik őt, mint egy zsarnokot és mégis — boldognak mondja magát, aki a kegyeiben sütkérezhetik ennek a korlátolt, szeszélyes, ideges asszonynak, aki magához bírja láncolni, ami hóbortos, szolgahü társadalmunkat!

Ó mi udvar hazugjal! Megalázzuk magunkat néhány nyájas mosolyért, egy-két jóleső bókért és áldozatokat hozunk, hogy ragyoghasunk ott a mások oldala mellett, akiknek az emberek tömjéneznek.

Hígyje el kedves barátom, amióta a világ áll, a hazugság mindig diadalmaskodott és a nagyfejúek, a pozórók, a krakélerék továbbra is a hangadók maradnak, továbbra és mindenkoron, ameddig a társadalom kénytelenül ezek-

megmarad egy jelentős jövedelmi forrása: a közuti teherfuvarozás.

Az örömből, amelyet a megrakott, elevenen közlekedő autobuszok látása kellett, máris az a kívánság sarjadt ki, hogy az autobuszok számát újabb kocsik beszerzésével szaporítani kell. Hát ezzel a vágygyal komolyan semmi esetre se foglalkozhatik a város. Mi bizunk az autobuszok jövőjében, hisszük, hogy azok beváltják a város reményeit; de az autobusz-közlekedés mégis csak probléma, amelyet az első nap még nem oldott meg. Hiányzik még a felelet sok mindenre, legfőképp arra, hogy a forgalom, amennyiben a maihoz hasonló élénk marad, kifizeti-e teljesen az üzemeltetéseket, a javítással és egyéb járó kiadásokat. Ehhez legalább egy-két esztendő kell, s csak azután lehet az új kocsikról, új beszerzésekről beszélni.

A mai napon Arad a közuti közlekedés új fejezetét nyitotta meg, nemcsak itt, hanem az egész országban. Megállapítjuk, hogy az első nap is sokat oszlalt el a pesszimisták jövedőléseiből, legelsőül mindjárt azt, hogy a közönség bizalmatlan lesz az új járóművekkel szemben. Remélhető, hogy amint ez a jóslat eloszlott, ép ilyen sorsa lesz az aggodalmaknak, amelyeket az autobuszokhoz más tekintetben fűznek. Arad az autobuszokkal kétségtelenül a merész ujtó szerepét vállalta; de voltak a világon olyan merész ujtók is, akiknek a feje nem törött be, és baj nélkül jutottak el a siker piacára.

A nagyatádi mandátum. *Nagyatádról* jelentik, hogy a választókerületben az egyes jelöltek érdekében nagy agitáció folyik. A választók egyrésze, minthogy *Tallán* Andor főszolgabíró nem fogadta el a jelölést, *Prinke* Sándor babocsai bérő, másrésze *Szabó* István csokonyai földbirtokos körül csoportosult.

Burián lemondása. *Bécsből* jelentik: Egy lap ma azt a hírt közölte, hogy Burián báó, közös pénzügyminiszter szabadságából nem fog többé állásába visszatérni és hogy utódává *Zichy* János gróf van kiszemelve. Mérvadó helyen kijelentették, hogy a hír alaptalan.

nek a rangkóros, perverz álnagyságoknak hódolni és nem emancipálja magát alóluk.

Hiába, nékem is imponál ez a sápadt arcu, fekete-haju, ideges asszony, én is ellélem, mondom: hogy önző, szivtelen, hogy zsarnok és mégis sietek hozzá, hódolok neki és a rab-szolgája vagyok — éppen úgy mint a többiek.

Bizony, önzők és kapások vagyunk és sietünk letépni minden percnél a virágait. Az ádás kenyérharcban elcsigázott idegekre jótékonyabb volna a pihenés balzsama. Mégis, hogy rohanunk az élvezetek, a gyönyörök után, a megsemmisülés felé! Csalódunk az életben és csalódásunkat idelg-órág mámorba kísértjük folytatni. Aki nem bírja elviselni az élet nehéz kálváriáját, aki gyöngy, hogy új életbe fogjon...

A kapzsi és irigy emberlérszánk részen vannak, ólálkodnak körülöttünk, mert utjokban vagyunk. Az álnagyságok elnyomnak bennünket, mert félnék, hogy felismerjük őket.

— Lomtárba a tehetségekkel! — adják ki a jelszót.

És aki nem akar éhen halni, ott megkaphatja a mindennapi kenyerét.

Tönkretettek egy csanádmegyei községet.

Bartha István plébános manipulációjának következménye.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, július 20.

A csanádi püspöki hatóság 1896-ban *Bartha* Istvánt nevezte ki *Oltványi Gáspár* elhá'osásával megüresedett szép javadalmazású *csanád-apácai plébániára* adminisztrátornak. A rokonszenves fellépésű fiatal lelkész csakhamar megnyerte a hívek bizalmát. A püspöki hatóság engedélyével alapított egy *hitelszövetkezetet*, melynek vezetését ő vette a kezébe. Hogy a mindig anyagi zavarokkal küzdő s mégis nagylábon élő fiatal pap egyszerre miből tudta fedezni költséges utazásait s kártyavesztéseit, az nem tűnt fel senkinek. Népszerűsége annyira megnőtt, hogy hível a Széll féle választások alkalmával a battonyal kerületben őt léptették fel néppárti programmal képviselőjelöltnek. A választás, mely rengeteg pénzbe került, *Bartha* István bukásával végződött.

Barthát egyik aradi mulatozása után az arad-tóvisi vonalon a vasúti alkalmazottak egy vasúti teherkocsiban félrevonulva egy leánnyal találják. A püspöki hatóság, hogy a botránynak elejét vegye, *Bartha* Soborsinba helyezte át plébánosnak. Barthát azonban ezután se vált meg a hitelszövetkezettől, hanem felsőbb hatósága külön engedelmével tovább is vezette a pénzügyi ügyeit.

A felügyelő bizottság egy alkalommal rovincsolást tartott az intézeiben. Kifűnt, hogy a pénztárban *tizenhátezer* korona készpénznek kell lennie s a felügyelő bizottság elnöke: *Csánk* Lajos csanádmegyei földbirtokos felszólította Barthát, hogy a pénztárt nyissa fel.

— Soborsinban felejtettem a kulczokat — válaszolt *Bartha* nyugodtan.

— Megvan a pénz? — kérdezte az elnök.

— Papi becsületszavamra állítom, hogy a pénz a pénztárban van — mondta *Bartha*.

Az elnök elhárta. 1905. januárjában a hitelszövetkezet tíz évi fennállása után kimondta felszámolást. Nagy hiányok lehettek a pénztárban, mert *Bartha* hetekig szaladgált pénz után. A község vagyonosabb lakosaival váltókat irattatott alá, azon a címen, hogy a váltók fedezetül szükségesek. *Bartha* a váltókat idegen pénzügyeseknél leszámoltatta, de még így se tudta a szükséges összeget előteremteni, a hiány még mindig tízezer és néhány száz korona volt. Mikor látta, hogy ezt a pénzt sehogyan sem tudja előteremteni, bevallotta, hogy a hiányzó összeget a saját céljaira fordította. A felügyelő-bizottság elnöke nem tett feljelentést, beérte azzal az ígérettel, hogy *Bartha* egy meghatározott időn belül a hiányt megtéríti. Nehogy azonban ez a manipuláció tovább tartson, 1905. március 20-án ajánlott levélben bejelentette a dolgot a csanádi püspöki hatóságnak. A püspöki hatóság a helyett, hogy Barthát felelősségre vonta, a pénzügyekkel való foglalkozástól eltiltotta volna, megengedte neki, hogy a hitelszövetkezet romjain új pénzügyzetet alapítson. Ennek az intézetnek a neve „Népbank” lett. Engedélyt adott *Barthának* az egyházkormányzati hatóság arra is, hogy egy évig minden papi foglalkozás nélkül Apácán tartózkodjék, holott a püspöki hatóság már akkor azt is tudta, hogy *Bartha* a hitközség tulajdonát képező iskola-alapítványi pénzekből is háromezer koronát elvett.

1906. április havában meggyeserte rebesgették már, hogy a Népbank fizetés zavarokba

került. Apácáról küldöttség ment a csanádi püspökhöz s kérték, hogy vizsgálják meg *Bartha* pénzügyesét. A küldöttség kérését elutasították azzal, hogy a vizsgálat teljesen fölösleges.

— Menjének csak nyugodtan haza, — mondotta a püspök — nincs semmi baj.

Hogy *Bartha* továbbra is a bank igazgatója maradjon, a püspök a szomszéd *Medgyesbodzás*on adott neki plébániát, sőt azt is megígérte, hogy visszahelyezi plébánosnak Apácára. A hívek bizalma papjuk iránt a püspök e jótállása következtében visszatért s *Bartha* most már háborithatlanul folytathatta üzelmét. Nem telt el egy esztendő, mikor a felügyelőbizottság megállapította, hogy a hiány meghaladja a százhetvenezer koronát!

A tönkretett nép most fűhöz-fához fordult segítségért, hogy csakélyke vagyonszáját megmenthesse. A pillanatnyi tönkrejutástól *Wenckheim* Frigyes gróf kigyósi nagybirtokos mentette meg a károsultakat, aki három évre 60 ezer korona kamatmentes kölcsönt adott nekik. A csanádi püspökséget pedig küldöttségileg arra kérték, hogy a 9-10 millió koronát kitevő kegyes alapítványokból és az egyházi törzsvagyomból egymillió koronát helyezzenek el a Népbank ügyének lebonyolítását magára vállaló békéscsaba takarékpénztárban, ugyanoly kamatra, melyet eddig a temesvári pénzügyeseknél kaptak; ez semmi terhet nem rena a püspökségre s a pénz se volna veszélynek kitéve, mert a nevezett pénzügyesnél még az államkincstárnak is van pénze elhelyezve. A vidéki kamattöbbletből a sikkasztás folytán keletkezett anyagi kár 8-10 év alatt pótolva lenne. A püspökség azonban elzárkózott minden segélynyújtás elől.

A kétségbeesett nép most *Apponyi* gróf miniszterhez fordult, lépjen közbe, hogy a csanádi püspökség teljesítse a kérelmet. A miniszter a kérelmet méltányosnak találta s kijelentette, hogy magánuton mielőbb oda fog hatni, hogy kérelmük teljesíthessék. A csanádi püspökség azonban — mint *Az Újság* írja vasárnapi számában — 2653. számú leiratában *ujra elutasította őket*.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Tisztújítás az aradi orvosegyesületben. Az országos orvosszövetség aradvárosi és aradvármegyei fiókja — mint már megírunk — sombaton este tartotta rendes évi tisztújító közgyűlését, amikor a volt elnök: *Parecz* Gyula dr. helyébe elnökké: *Institoris* István dr.-t választották meg. Mi ezt minden kommentár nélkül közöltük, de a tudósításból némelyek azt következtették, hogy *Parecz* Gyulát az elnöki székből az orvosok kibuktatták. Ez a hír a tegnap folyamán annál inkább tartotta magát a közudatban, mert a választást megelőzőleg némelyek már tudni vélték, hogy *Parecz* az orvosok kibuktatják s még okát is adták a doktorok eljárásának. Azt híresztelték a „beavatottak”, hogy a szakadás oka a betegségyező pénztár, amely körül keletkezett harcban *Parecz* Gyula dr. nem értett egyet a többi orvossal. A legilletékesebb helyről kapott információ szerint ez a híresztelés teljesen alaptalan. Az orvosok *Parecz* nem akarták az elnöki székből eltávolítani, hanem ő — mint mi is megírunk — *önként* vált meg állásától. Az új tisztikar és a választmány névsora hiányosan került lapunkba, azért azt újból közöljük: Elnök: *Institoris* István dr. megyei főorvos. Alnökök letelek: *Löwinger* Miksa dr., *Werner* Miksa dr. és *Kiss* Dávid dr. (*Kiss* Dávid helyét eddig *Institoris* István töltötte be.) Titkárrá: *Hecht* Adolf dr.-t választották *Singer* Sándor dr. helyébe. *Keppich* Jakab dr. jegyző helyébe: *Grossmann* Emil dr.-t választották meg, míg *Keppich* dr. a szövetség pénztárosa lett *Hecht* Adolf dr. helyére. A választmány

tagjai ezek lettek: Parecz Gyula, Issekutz László, Leitner Ernő, Singer János, Hermann Károly, Kabdebó János, Boros Béla, Löv Mihály, Csillag Ignác, Tisch Mór, Posgay István.

Meggyilkolta az apját.

Anyja és fia rémtette.

A Maros titka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Elrettentő bünténynek jött nyomára az aradi törvényszék vizsgálóbírája. Mikelaka községben szombaton egy hullát fogtak ki a Marosból, amelyet az aradi törvényszéki orvosok felboncoltak és külső erőszak nyomait észlelték rajta. Mint most a vizsgálat során kiderült, a holttest egy szépfalusi (Temesm.) gazdag birtokos holtteste, akít felesége és fia előre megfontolt szándékkal előbb összeszurkáltak, azután kutba fojtottak és a már élettelen testet a Marosba dobták.

A szörnyű büntett áldozatát Fajbinger Jánosnak hívják, ötvennégy éves vagyonos szépfalusi gazdaember. Feleségével már évek óta áldatlan családi életet élt. A házastársak között napirenden voltak a civódások, sőt nem ritkán a verekedések is. Ilyenkor Fajbinger Sándor, a házaspár huszonegy éves fia mindig az anyja pártjára állt, amiből természetesen újabb heves összeszordulások támadtak.

Az elmúlt pénteken, a hó tizenhetedikén, valami a gazdaságba vágó dolog miatt újabb pörpatvar keletkezett a családban. Az öreg Fajbinger kemény szavakkal támadt fára, akit azonban anyja védelmébe vett és most ők ketten fordultak az öreg ellen. A veszekedés a konyhában folyt le s hirtelen szörnyű fordulatot vett. A hevesvőrű flu ugyanis felragadta az ajtónak támasztott baltáját és több súlyos csapást mért anyjára, aki vértől borítva összeesett.

Csak ekkor ébredt a legény borzalmas tetének tudatára. Az eset következményeitől tartva, anyjával együtt elhatározták, hogy az eszméletlenül fekvő embert az udvaron levő kutba vetik, mintha véletlenül esett volna bele. A szerencsétlen öreget felkapják, óvatosan kivitték az udvarra s a mély kutba dobták. Azután segítségért kezdtek kiabálni, hogy mentsek meg a kutbaesett Fajbingert, de a szomszédok mezei munkával voltak elfoglalva, nem tartózkodtak otthon és így senki sem hallotta a segítségkiáltásokat.

Az elvetemült legény most anyját arra bírta, hogy húzzák ki a kutból az öreget és dobják a Marosba. Az est beálltával talyigára tették a letakart holttestet és a falu határában folyó Maros hídjáról a vízbe dobták. Azután mintha mi sem történt volna, nyugodtan hazamentek és aludni tértek.

A falubelieknek másnap feltűnt, hogy nem látják Fajbinger Jánost. Mikor fiától kezdők ködték, ez azt felelte, hogy apja bement Aradra különféle bevásárlásokat eszközölni. A dolog azonban kezdett gyanussá válni, mert a községben ismeretes volt az a rossz viszony, a melyben Fajbingerék éltek és jelentést tettek az előjáróságnak. Itt már értesültek arról, hogy Mikalakan egy ismeretlen férfi hulláját halászták ki a Marosból és telefonon kérdést intéztek az aradi ügyészséghez, nem azonos-e a talált holttest a községből eltűnt Fajbinger Jánossal. A személyleírás alapján ráismerték és

nyomban vallatásra fogták az asszonyt és fiát, akik megtörve vallották be a szörnyű bűntettet.

Szépfaluban a gyilkosság nagy megdöbbenést okozott. A szomszédok azt beszéltek, hogy Fajbinger csodálatos előérzettel megsejtette közeli halálát. Mintegy 8 nappal ezelőtt ugyanis több barátjának azt mondta, ő megálmodta, hogy rövid idő múlva és nem természetes halállal fog meghalni. Akkor csak nevettek az öregon, aki busan erősítette, hogy sejtelve valóra fog válni.

A csendőrség a gyilkos fiút anyjával együtt letartóztatta és az aradi ügyészség fogházába szállította.

Költözik a motoros.

Központi iroda Gyorokon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Az elmúlt év őszén a kereskedelmi minisztérium az akkor még súlyos kalamitásokkal küzdő motoros vasut üzemének és üzemvitelének megvizsgálását rendelte el. A vizsgálat vezetésével megbízott Széchy Károly vasuti és hajózási főfelügyelő konstatálta, hogy a vasut természetes központja tulajdonképpen Gyorok s hogy a zavartalan és akadálytalan üzemelés onnan sokkal célszerűbb, mint Aradról. A minisztériumhoz beterjesztett javaslatában hangsúlyozta, hogy a központi iroda, mely eddig Aradon volt, üzleti érdekből Gyorokra helyesessék át.

Zerkowitz Rudolf vezérigazgató átlátva a főfelügyelő javaslatának nagy fontosságát a vasut üzemére nézve, már hivatalba lépése alkalmával programjába vette a központi iroda kihelyezését. Eddig csak az akadályozta meg tervének keresztülvételében, hogy az üzemképtelen forgalmi eszközök és motorok rekonstrukciója öt ide köztétek le Aradra.

Miután a vasut rekonstrukciója június hó végével teljesen elkészült, s ma a motoros forgalmának lebonyolítása, — miként azt a felügyeleti hatóságok is legutóbb elismerték, — példászerű és kifogástalannak mondható, most már csak a központi iroda áthelyezése volt még hátra.

Ma ez is aktuálissá váltott s a motoros irodája a Salacz utcából a mai nap költözött ki Gyorokra, hol helyiséget a régi Nidasdy-féle kastélyban rendezte be. Ez az épület tudvalevőleg Gyoroknak piacterén fekszik, s innen a motoros vonalai mindhárom irányban kitűnően szemmel tarthatók.

A vasut őszi beruházási programjában még a javító műhelynek Gyorokra való kihelyezése is szerepel, a mi üzemi szempontból szintén feltétlenül szükséges.

Az igazgatóság, mint jogi személy, az alapszabályok illetően rendelkezése folytán ezután is Aradon marad, a Batthyány utca 10. számú ház második emeletén levő irodában. Ugyancsak Aradon fog lakni ezután is Zerkowitz vezérigazgató, aki hivatalos óráit naponta kiinn fogja megtartani Gyorokon.

A központi irodának kihelyezése Gyorokra, mint újabb üdvös reform, ismételt bizonyítéka annak, hogy a vasut már messze túl van a kezdet nehézségein, s immár biztosan halad azon az úton, melyen megyénk egyik legfontosabb közgazdasági tényezőjévé fog válni.

Miniszteri hivatalnokból pincér.

Akták helyett ezüsttálca.

Aki pályát cserélt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 20.

Egy éve sincs még, hogy Stolniczky Guido huszárhadnagy lemondott tiszti rangjáról s beállott inasnak egy Rinolder utcai hentesüzletbe. A lapok annak idején sokat írtak a katonaviselt hentesinasról, aki röviden csak ennyit mondott:

— Egyszerű dolog ez. Ott hagytam a cifra nyomoruságot, mert a jövőmet nem láttam biztosítva. Tudományos pályára nem mehettem, mert katonai dolgomra kívül nem tanultam semmit.

A társadalmi előítéletekkel radikális módon szaktató Stolniczkynek — mint fővárosi tudósítónk jelenti — most követője akadt.

Kolák János kereskedelemügyi minisztériumi irodatiszt ott hagyta a peros aktákat, a megribrikált könyveket, s elment pincérnek a Dunaparton levő Deli féle vendéglőbe.

Az étterem tulajdonosa a csinos külsejű, elegáns megjelenésű fiatalembert természetesen örömmel fogadta s Kolák ma már fűgőn hordja a borjusulteket s az aransyárgára piri o't rántott csirkét.

Kolák János esete felette érdekes, mert ő jó eredménnyel végezte a kereskedelmi iskolát, s így akár mint bankhivatalnok is megkereshette volna a kenyerét.

Tudósítónknak, a minisztériumhoz bűllenné lett fiatalember, pályaválasztására vonatkozólag ezeket mondta:

— Oszintén bevallom, hogy nem pusztán kedvtelésből lettem pincér. Nem is egyhamar határoztam el magamat erre a lépésre, de végre beláttam, hogy ha nem akarok kopialni, hát tennem kell valamit. Az állam oly rosszul fizet, hogy a pénz, amit elsőjén kaptam, épen csak az éhenhalástól mentett meg. Nekem pedig még családommal szemben is volt kötelezettségem.

Először azzal a gondolattal foglalkoztam, hogy valami bankban keresek állást, de erről rövidesen lettem. Nekem gyors segítségre volt szükségem, s akármelyik pénzintézetnél is csak évek múlva emelkedett volna annyira a fizetésem, hogy gondtalanul élhessek.

A hónapokon keresztül tartó fejtorés után egy délután ugy hat óra tájban betévedtem a Belvárosi Kávéházba. A kiszolgáló piccért véletlenül ösmertem.

— No Feri — kérdeztem tőle, amikor egyszer az asztalom mellett állott — mi újság?

— Nincs kérem semmi különös. Rosszak a viszonyok.

— Ugyan?

— Bizony ilyenkor nyár derekán nagyon megcsappan az üzlet.

— És mennyit keres átlag a nyári napokban?

— Körülbelül öt-hat koronát.

Másnap újra bementem a kávéházba s oda-szóltottam Ferit. Hosszasan beszélgettem vele, amikor hirtelen ezekkel a szavakkal fordultam hozzá:

— Nézze, engem azért érdekelnek a kávéházi viszonyok, mert magam is pincér akarok lenni.

Feri nagyot nézett.

— Soh'se nézzen, nincs ebben semmi különös. Nem tudok megélni a fizetésemből, hát pincér leszek.

Egy hét múlva már a hálókocsi-társaság étkező kocsiján teljesítettem próbaszolgálatot.

De csak rövid ideig. Mikor láttam, hogy megy a dolog, egyik új kollegám ajánlására ide kerültem a Deli-féle étterembe, ahol mondhatom, hogy pompásan érzem magamat . . .

Többet is mondott volna Kolák János, de egy hatáskörébe tartozó asztalnál hívta az egyik vacsorázó ur. Ajánlotta magát, nyilsebesen csaszaladt a vendéghez, s néhány perc múlva már ezüstfálccával a kezében vonult el az asztalom előtt.

Az autobusz nagy napja

Képek a „közuti”-ról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Mikor az öreg Stephenson kávédarálól megindultak Albion ködös földjén, ezeket sem kísértette nagyobb érdeklődés, sajosabb kíváncsiság, mint azokat a vörös-sárga kocsikat, melyek az Arad. misztikus cégére alatt ma reggel fél hat órakor az aradi Szabadság-térről neki indultak merész pályájuknak. A jegyszedő büszke arccal segítette fel az első magyarországi közuti autobusz legelső utasát, utalványozta ki neki tizenhat fillérek ellenében az 1. számú piros „vonaljegyét”, melyre ez a szigorú utasítás volt rányomva: „A jegy megőrzendő és az ellenőrnek átadandó.” (Ellenőrök ugyan még ma nem mutatkoztak, de az aradi autobusz-utazók becsületessége, no meg a jegyszedők éles szemű felelőssége is tette az ellenőrzésként) Az első számú jegy után hamarosan elkelt a második, tizedik és századik is s az autobusz büszke gyorsasággal szállította az utasokat az állomásig és vissza.

Az állomásig és vissza — ez az út volt a mai közuti közlekedés forgalmas színhelye. A Szabadság-tér és az Asztalos Sándor-utca sarkán jelezte egy vörös-fehér körítábla az Arad. megállóhelyét. Kora reggeltől késő estig megszállva tartotta ezt a helyet Arad munkanélküli fiatalsága, fokozott ujjongással fogadva minden egyes autobusz megérkezését és indulását. Sokan — nyolc krajcároknak boldog tulajdonosai — nem elégedtek meg az óvációval, hanem, hogy legszemélyesebben győződjenek meg az új forgalmi eszköz kellemességéről, rászánták vagyonukat az autobusz-kéjútazásra. Ezek voltak a kéjútazók, akik cél nélkül vitették magukat a vörös kocsik imperiáljában. Maga Szathmáry Károly, a városi gépüzemek igazgatója sem tekintett le büszkébben innen a magas imperiálról, mint ezek a kéjútazók, akiknek a mai nap többet ért az Oceánok Lustachiffart-jánál is. Ők dirigálták a soffört, ők kezdték ordítani, ha egy-egy kocsi került a gép elé és ők engedték csak meg maguknak azt a kis csalást, hogy az öt krajcáros jeggyel nyolc krajcárnyi utat tettek, a nyolc krajcárossal pedig tizenhatnyi árát robogtak.

Az autobuszokon egyébként teljes rend uralkodott. Egy-egy vásott kölyköt erősebben kellett rendreutasítani, egy-egy megbokrosodott kezdő ló láttára kicsit ki kellett térni, de nagyobb baj sehol sem történt. Összeütközés volt ugyan — de a lovasutak között. Mintha a sors iróniája lett volna: ma, az autobusz közlekedés első napján az öreg lovasut rendezett egy karambólt. Délielőtt történt, a Szabadság-tér egyik sarkánál, a Ring-féle gyógyszerár előtt. Egy személykocsi jött az Asztalos Sándor-utcaból. Vele szemben jött egy teherkocsi, köztük pedig keresztben egy autobusz robogott. A két lovas uti kocsi csak akkor vette észre a veszélyt, mikor a teherkocsi már nem tudott megállni. Az autobusz elrobogott, a személykocsi kocsisának azonban volt annyi lélekjelenléte,

hogy gyorsan kifogta kocsijából a lovakat, úgy, hogy a teherkocsi — lassított menettel ugyan — de nekiment a személykocsinak és alapon összetörte azt. A személykocsi egyetlen utasa a kalauz intő szavaira a kocsi másik végébe menekült s így neki sem lett semmi baja. Az autobusz utasai azonban kárörvendő mosolylyal szemlélték ezt az épen aproposra jött karambólt.

A vidám jelenetek egyébként egymást követették a mai napon. Eleinte csak férfiak merészkedtek az imperiálra és mikor később egy bátor kisasszony szakítva a nem nagyon régi hagyományokkal színén az emeletre merészkedett, a jelenvolt férfikar zajosan megéljengette. Az ut a Szabadság-térről az állomásig körülbelül kilenc perc, amibe a hat megállási idő is bele van számítva. Ugy négy óra felé lehetett, mikor a Szabadság-téren felezállt egy testes bács, aki a budapesti személyvonat elé igyekezett. Előbb gondolkodott, hogy a lovasutára szálljon-e, vagy az autobuszra és csak mikor felvilágosították arról, hogy a lovasut nem mindig véd meg a lekésés ellen, mert felmenni a gyanus masinára. Még volt vagy félóra a vonatindulásig, de azért folyton nógatta a soffört:

— Menjünk már! Lekésünk a vonatról!

Hiába cserdesítette a sofför, nem használt. A türelmetlen utas mindegyik megállónál veszekedni kezdett vele, hogy miért áll olyan sokáig. Végre is a sofför odaszólt neki:

— Nézzé, ott megy a lovasut, szálljon át arra! Biztosan kler.

És az utas — át is szállott. És még ugy sem készt le . . .

A lovasut egyébként — legalább így hirdeti — bátran veszi fel a harcot. Ma reggelre az Arad. kis piros plakátjai mellett nagy fehér falragaszok voltak láthatók ezzel a felirással:

Ma! naptól kezdődőleg, további intézkedésig, következő menetdiákat állapítottunk meg:

1. Városi vonalon egyaránt 10 fillér.
2. Gáji vonalon egyaránt 10 fillér.
3. Gáj-városi menettéri jegy 30 fillér.
4. Havi bérlet egy vonalra 4 korona.
5. Gyermekegyegy egy vonalra 2 korona.

A forgalomban levő bérletjegyek a kalauzok által 16 fillérral beváltanak.

Aradon, 1908. évi július hó 20.

A lovasut igazgatósága

A falragasz természetesen tetszett a közönségnek:

— Még csak villamos kell ide, — mondogatták — s akkor majd az utasok részesülnek jutalomban, ha közutilag közlekednek.

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott Szathmáry Károlyival, a városi gépüzemek igazgatójával, aki az autobusz-közlekedés első napjáról ezeket mondotta:

— Ha az első nap után lehet és szabad itélni, csak jót és örvendeteset mondhatok. Remélni sem lehetett volna szebb eredményt, amilyenel az első nap lezáródott. A közlekedést az autobusz-kocsik zavartalanul, minden incidens és baleset nélkül bonyolították le. Dacára annak, hogy a közönség valósággal megrohanta a kocsikat, baj sehol nem történt. Ma több mint kétezer embert vittek a kocsik s így az első nap nemcsak, hogy az autobusz-közlekedés veszélytelenségét, gyorsaságát és pontosságát igazolta be, hanem egyúttal szép anyagi eredményt is mutat fel. Ezután csak bizalommal nézhetünk a jövő elé.

Verekedés a nyári színház előtt.

Affér egy összeszóalkozásból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Kinos botrány történt vasárnap este Aradon a nyári színház előtti téren, nagy közönség jelenlétében. Egy fiatal aradi hírlapíró először böttal, azután kézzel inzultált egy általánosan ismert aradi fiatalembert. A verekedésből természetesen lovasias ifér keletkezett, amely most van elintézés alatt.

Az ügyről ezt a tudósítást adjuk:

Vasárnap este a páholy második és harmadik felvonása között a nyári színház előtt lévő téren a közönség két dulakodó fiatalember köze csődült.

Pál Jób, az Arad és Vidéke munkatársa előbb böttal ütlegelte, majd arcul vágta Vajda Ferenc aradi magánhivatalnokot, aki a múlt évben egyéves önkéntes volt a 33. gyalogezrednél. A botrány nagy közönséget vonzott a térre. Hamarosan megjelent Szepekovszky Teofil rendőrhadnagy, aki följegyezte a verekedők nevét és jegyzőkönyvet vett föl az utcai rendezavarásról. A publikum körében élénken tárgyalták az ügyet és találgatták: mi volt az előzménye a verekedésnek?

Többek között a következőket beszéltek az inzultust megelőző dolgokról:

Pál Jób a színház előtt beszélgetett egyik ismerősével s azt az aggodalmát fejezte ki, hogy talán már nem kap vacsorát azon a helyen, ahol abonálta magát. Vajda Ferenc mellettük elhaladva, odaszólt:

— Az újságíró vacsorát mindig kap, de audienciát nem.

Vajda ezzel arra célozott, hogy Pál Jób a napokban Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tudvalevően Aradon átutazott s akit Pál megakart interjúolni, nem fogadta el szalonkocsijában.

Vajda eme megjegyzése miatt Pál magyarázatot kért tőle, de Vajda ezt megtagadta, s mire a hírlapíró előbb a sétapálcájával fejbe vágta ellenfelét, azután egyszer arculütötte. A felek az inzultus előzményeiről a következőket mondják:

Vajda Ferenc így adta elő az esetet:

— En Pál Jóbót már régebben személyesen ismerem, mert együtt jártunk a középiskolába és így apróbb ártatlan tréfákat megengedtem vele szemben. Most is, amikor hallottam, hogy arról beszél, vajjon kap-e vacsorát, tréfásan odaszóltam: „Vacsorát kap, de audienciát nem.” Erre ő szó nélkül a botjával hátulról megütött, majd kézzel is inzultált. En, hogy a nagyobb botrányt elkerüljem, nem viszonoztam az ütést.

Pál Jób így beszél el a históriát:

— Nem az első eset, hogy Vajda Ferenc velem szemben tréfákat megenged magának, holott én nem is ismerem őt személyesen. Most, amikor megjegyzést tett a szavamra, félrehívtam és megkérdeztem tőle: „Mit akar?” — „Semmi közöm magához” — felelte ő, s mire én olyan dühbe jöttem, hogy előről a botommal megütöttem, majd arculvágtam.

Vajda Ferenc a délután folyamán provokálta Pál Jóbót. Öt órakor gyűltek össze a ségedek tanácskozásra s kardpárban állapodtak meg, melyet valószínűleg holnapután fognak megvizsgálni a felek.

Gromon Dezső öngyilkos.

Anyagi gondok. — Életuntság.

Állapota javult.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Szenzációs öngyilkossági kísérlet történt ma reggel a fővárosban. Gromon Dezső báró valóságos belső titkos tanácsos, volt honvédelmi államtitkár — amint azt az *Aradi Közlöny* déli külön kiadása jelentette — *delélt negyedik órákor mellbe lötte magát.* A golyó átfurta a tüdejét és életveszélyes sérüléseket ejtett rajta. Az öngyilkosság híre gyorsan elterjedt a fővárosban és óriási feltűnést keltett. Gromon Dezsőt, a szabadelvű körnek egyik vezető emberét mindenki ismeri. A hetven éves ember még mindig dallás férfi volt s kissé excentrikus ruházata a budapesti korzók kedves feltűnő alakjává tette. 1869. óta, mikor képviselővé választották, *szolgál a közéletben.* 1875-ben Bács megye főispánja lett. Fejérváry honvédelmi minisztersége idején lett államtitkár s ebben az állásában közel tizenhat évig volt. A koalíció uralomra kerülése után visszavonult a politikai élettől és a *közmunkatandcs alelnöke* lett.

Gromon nagy szerepet játszott a főváros társadalmi életében is. Öngyilkosságának okát senki nem tudja, de azt hiszik, exponált és költséges életmódja sodorta olyan anyagi viszonyok közé, amelyekkel évtizedekig küzdött, de végre megunt a vergődést és végezni akart. Végzetes elhatározása nagy részvétet keltett.

Az öngyilkosságról tudósítónk a következő tudósításban számol be:

Az öngyilkosság.

Gromon Dezső báró az Irányi-utca 10. számú ház első emeletén lakik ötszobás lakásban és látogatói közül vadásza, *Ilg Ferenc* csak azokat enged be, akiket ismer és akikről tudja, hogy gazdája szívesen látja őket.

Tegnap éjjel tizenegy óra után jött haza Gromon, bement hálószobájába és nyugalomra tért. Szokása szerint korán kelt, már reggel öt órákor becsöngette vadászát, akivel a házban lévő borbélyműhelyből felhívatta a borbélyt, megborotváltatott és reggelizett. Sonkát és tejet reggelizett, azután dolgozószobájába ment és leveleket írt.

Néhány perccel kilenc óra előtt ismét csengetett és a vadászt hordárér: küldte. A 620-as számú hordárral, ki Gromonnál a küldőncszolgálatokat végzi, a mindig készen álló vadászpodgyászát kiküldte a keleti pályaudvarra. Még néhány perccig dolgozó szobájában maradt, pontban 9 óra 10 perckor újra csengetett Ferencre és mikor az inas befelé indult, lövést hallott. Berohant a szalonba és ebédlőn keresztül a hálószobába és ott a tükrök előtt, széles bőrkarosszékekben ülve, lehanyatlott fejével a falhoz közel, a kézben még mindig füstölő revolverrel találta gazdáját. A tükrökbe pillantott és abból látta, hogy *Gromon Dezső melléből vér szivárog.*

Az inas a nyitott ablakhoz rohant és lekliáltott az ott álló rendőrré:

— *Jöjjön fel, a gazdám öngyilkos lett.*

A rendőr felment, megállapította az öngyilkosságot, aközben a földre esett revolvvert felvette és a lakásban levő telefonon előbb a mentőket, majd a IV. kerületi kapitányságot értesítette.

A IV. kerületi kapitányság részéről *Pekáry József* kerületi kapitány, *Glósz* rendőrfelügyelő és *Nagy Károly* dr. rendőrorvos jelentek meg néhány perccel később, kösben a mentők is megérkeztek *Virostok* dr. vezetésével.

A rendőrorvos megállapította, hogy Gromon Dezső báró, teljesen felöltözve, házikabátban, a tükrök előtt ülve, mellbe lötte magát: a golyó, amely a szívnek volt szánva, a mellbimbó alatt ment be a hetedik és nyolcadik borda között, a tüdőt átfurta, a bal lapocka alatt jött ki, behatolt a borszékbe, ahonnan *Tóth János* rendőrkapitány ki is vette.

Az orvosok kijelentették, hogy *Gromon állapota életveszélyes*, az öngyilkosnak a legnagyobb nyugalomra van szüksége, ki nem hallgatható. Sebét kimosták, bekötötték, az öngyilkost ágyba fektették.

Kösben bejelentették az öngyilkosságot *Boda Dezső* dr. főkapitánynak, aki a főkapitányságról *Tóth János* rendőrkapitányt, a bűnügyi osztály helyettes vezetőjét, *Pa'ágyi* rendőrfelügyelőt, a detektív osztály helyettes főnökeit, *Tirser* dr. rendőrorvost és *Keresztessy* rendőrfogalmazót küldte ki.

Készülődés a halálra.

Még mielőtt ezek megérkeztek, a lakásra ért *Pászti János* dr. ügyvéd, aki a báró ügyeit vezette és akit az inas közvetlenül az öngyilkosság elkövetése után a történetekről értesített és aki a báró által megírt leveleket és táviratokat magához vette.

A báró levelet írt a következőknek: *Pászti János* dr. ügyvédnek, *Mafláth György* grófnak, *Wekerle Sándor* miniszterelnöknek, *Fejérváry Géza* bárónak, *Cseh Ervinnek* és *Vassary Kólos* hercegprímásnak. Miután Gromon nem halt meg, ügyvédje — a hozzája intézett levél rendelkezése szerint, — a leveleket magához vette. Hogy mi áll a levelekben, azt e szerint nem lehetett megtudni.

A bárónak kétségkívül az volt a szándéka, hogy öngyilkosságát balesetnek tünesse föl. Ezért küldte el vadászpodgyászát. A meg-ejtett rendőri vizsgálat megállapította, hogy öngyilkosság történt.

Gromon egész nap eszméletlen volt, néhány pillanatot kivéve, de az orvosok senkit sem engednek hozzá. Szerintük a báró magas korára való tekintettel életveszélyben van, de ha tüdőgyulladás nem lesz és a seb nem inficiálódik, életben maradhat.

Az öngyilkosság oka minden valószínűség szerint, rendkívül anyagi viszonyaiban kereshető.

Az első hír.

Az öngyilkosság híre gyorsan szerteszálott Budapesten, ahol mindenki ismerte a volt államtitkárt és bizonyos népszerűségnek is örvendett.

Legelőször a honvédelmi miniszteriumba

telefonálták meg a gyászos hírt. Itt nem akarták elhinni.

— *Lehetetlen, —* mondotta egy osztálytanácsos — hiszen tegnap még jókedvűen beszélgetett velem.

Csakugyan Gromon Dezső tegnap, vasárnap még több ismerősével találkozott és mindenkiel gondtalanul beszélgetett. B. nyugalmazott miniszteri osztálytanácsossal is találkozott.

— *Igaz, kegyelmes uram, hogy megházasodol?* — kérdezte tőle a miniszteri tanácsos.

(A társaságban egy időben arról beszéltek, hogy *Gromon* feleségül vessen a főváros egy gazdag özvegyét, ki egy híres, azóta elhunyt lipótvárosi milliomosnak és képviselőnek a leánya.)

A báró — Gromont, ugyanis, nemrégén báróstitotta a király — lemondóan intett a kezével:

— *Nem házasodom én, édes barátom; annak már vége. Csak egyre vágyódom.*

— *Ugyan mire?*

— *Pihenésre.*

— *Hiszen ugy tudom, kegyelmes uram, hogy most már csak egy hivatalod van: a közmunkatandcs alelnöke vagy s mint ilyen sem vagy tulságosan elfoglalva...*

— *Igen, ez igaz, de a föld alatt mégis jobb lenne.*

Gromon báró arca, mikor e szavakat ki-ejtette, olyan kifejezést öltött, hogy a miniszteri tanácsos megdöbbsent. *Gromon* észrevette a hatást, elnevette magát és így szólt:

— *Hiszen csak tréfáltam, pajtikám! Nézd ott azt a szép szőke asszonyt (a Koronaherceg-utcában voltak), ugy-e csinos baba!...*

A báró életmódja.

Aztán elváltak. Ez a beszélgetés déltájban történt. Gromon egyenesen Irányi-utcai lakására ment, amely fényes eleganciával volt berendezve. Itt gyakran keresték föl barátai, majdnem mind a szabadelvűpárti szereplő alakjai.

Gromon a szabadelvűpárt bukása után igen visszavonultan élt. Mind a mellett valahányszor végig ment a Kossuth Lajos-utcán vagy a Váci-utcán, az emberek utána fordultak. Szürke, egyenes karimájú cilindere, széles, felgyürt nadrágja híres volt Budapesten.

Néhány hónappal ezelőtt párbaja is volt. Egy rokonával párba-jozott. A lovagias affér mögött, azt suttozták, asszony volt.

Azóta még visszavonultabban élt Gromon Dezső. Annyira, hogy lakása ajtajára ezt a résztáblát szögeztette ki:

NINCS ITTHON:
BÁRÓ GROMON DEZSŐ.

Aladdán két inas volt mellette, akik kiszolgálták. Életuntságról senkinek sem hallotta panaszkodni.

— *Mira azt tervezte, hogy vadászni megy egy vidéki mánás ismerőséhez:*

— *Add át a hordárnak a podgyászomat!* — adta ki a parancsot az inasának.

A véletlen műve?

Ez kilenc órákor volt. Az inas engedelmeskedett.

— *Ő maga pedig bement szobájába. Itt, — mint környezete mondja, — már tisztogatás a fegyverét és tisztogatás közben hirtelen el-sült a fegyver. Az egész lövés a szívébe hatott. A vér sugárban szökött ki melléből, s pedig hátrahanyatlott.*

A szolgák a zuhanást meghallották. Berohantak és ekkor meglátták a véres látványt.

Az elősiető szomszédok] első impressziója az volt, hogy a báró öngyilkosságot követett el.

— Vélellenségből lökte magát agyon! — jajvészekelt az inas.

— *Hát a vadászeggyvert Budapesten szokta megtölteni a kegyelmes ur?* — kérdezték a körülállók.

Erre senki sem válaszolt. Közben előjött Pásztély jogtanácsos. Mindenkit kiküldtek a szobából.

Az ügyvéd levetkőztette a bárót és a pam-lagra fektette. A seb, melyen keresztül a golyó benyomult, tátongó seb. A lövés irányát nem lehetett pontosan megállapítani s így nem tudják még, vajon érintette-e a szívet.

A rendőrség részéről Palágyi felügyelő jelent meg a haldokló lakásán.

Az öngyilkosság előtt.

A Nemzeti Kaszinóban, ahol Gromon leg utóbb tegnap este megfordult, délig mit sem tudtak az öngyilkosságról. Ő volt egyébként ott csaknem az egyetlen vendég napok óta, mert a kaszinót nyár idején nagyon kevesen látogatják. Néhány nappal ezelőtt *Justh* Gyulával ékeztelt együtt, tegnap este pedig a Kaszinó földszinti külön éttermében vacsorázott és onnét körülbelül tízenegy óra felé távozott. A pincérek azt mondják, hogy teljesen nyugodtan viselkedett. Éjszaka tízenegy óra után ment haza lakására, de az időt pontosan nem lehet megállapítani, mert a bárónak saját kapukulcsa volt. Sem a házmester, sem a lakók nem tudják, mikor érkezett haza.

Az öngyilkosság után Nagy Károly rendőrorvos, aki a rendőrség embereivel együtt jelent meg a helyszínen, a hírlapíróknak a következőket mondotta:

— A sérülés nagyon súlyos. A kegyelmes ur egész mostanig eszméletén volt, hirtelen azonban elaludt. A legnagyobb baj az, hogy elmúlt hetven éves. Nagy kérdés, hogy szervezete mennyiben lesz képes az esetleges komplikációkat legyőzni.

Az előre elkészített gyászjelentés.

Az asztalon megtalálták a gyászjelentést, amelyet maga Gromon fogalmazott *Cseh Ervin* nevében s amely így hangzik:

Cseh Ervin volt horvát miniszter jelenti, hogy barátja és rokona

Gromon Dezső báró

v. b. t. t., nyugalmazott honvédelmi államtitkár, a közmunkák tanácsának alelnöke váratlanul elhunyt. Temetése . . . n lesz a római egyház parancsai szerint.

A gyászjelentés írása teljesen normális és szilárd betűkkel van írva.

A távirat, amelyet Balatonfüredre az ott nyaraló *Vassary* Kolos hercegprímáshoz intézett, a következő:

Eminenciás Uram!

Bocsásson meg, hogy így válok meg az élettől, de nem tehettem másképp. Bocsásson meg bűnömnek és temessenek el azért a katólikus egyház szertartása szerint.

Gromon Dezső báró.

A leveleket és a sürgőnyt *Pásztély* Jenő dr., a volt államtitkár jogtanácsosa vette át, aki szintén kapott egy öt oldalas levelet. Nála van letéve a báró végrendelete is. Az ügyvéd a levelek tartalmáról természetesen nem nyilatkozott.

Mit mond a báró vadásza?

Ilg Ferenc, aki már husz év óta áll a báró szolgálatában, ura öngyilkosságáról ezeket mondotta:

— Tegnap este tízenegy órakörül jött haza a kegyelmes ur, valószínűleg a Nemzeti Kaszinóból. Mindjárt lefeküdt és szokása szerint reggel öt órakor kelt fel. Hatkor megreggellizett, hordárt hivatott és az előre elkészített csomagokat elküldte a pályaudvarra. Reggeli után leült íróasztalához és leveleket írt. Tudtam, hogy elfogunk utazni, csak azt nem tudtam, hogy mikor.

Kilenc óra tizenöt perckor egyszerre erős csengetés hallatszott. Nyomban utána egy hatalmas dördülés következett, nyilvánvalóan revolverlövés volt. Berohantam a hálószobába, ahol egy nagy tükrök előtt, széles és mély karosszékekben erősen hátradőlve ült a kegyelmes ur. Mikor melléje értem, felnyitotta a szemét, bágyadtan nézett rám és így szólt:

— Hívd el gyorsan Pásztély doktort!

Éa az ablakhoz rohantam és lekáltottam az utcán poszoló rendőrnek, aki feljött és értesítette a főkapitányságot, meg a mentőket. A rendőrrel, aki feljött, még néhány szót váltott is a kegyelmes ur, azután elvesztette az eszméletét.

Az öngyilkosságot eleinte el akarták titkolni, az első érdeklődőknek azt mondták, hogy Gromon nincs Budapesten, azután azt akarták elhiteitni, hogy véletlen szerencsétlenség történt és hogy a bárót a vadászatra való készülődés közben érte a baleset.

Alig terjedt el az öngyilkosság híre, telefonon értesítették *Zichy* Aladár grófot, a király személye körüli minisztert, aki régi jó barátja az öngyilkos bárónak. A miniszter nemsokára meg is jelent Gromon lakásán és könnyes szemekkel érdeklődött a tragikus eset részleteiről. Értesítette a miniszter a katasztrófáról a felség kabinetirodáját is, amely a táviratot tovább adta Ischibe, ahol a király nyaral.

Délután tízenegy órakor megjelent *Wekerle* Sándor miniszterelnöknél *Boda* Dezső főkapitány és átadta neki azt a levelet, amelyet Gromon, mint a közmunkák tanácsának alelnöke hozzáfűzött.

Délután a báró állapota kielégítő volt. Az orvosok morfium injekciót adtak neki, amely a betegnek láthatólag jól esett.

Késő éjjel jelentik:

Gromon Dezső állapotában az est folyamán javulás állott be. Az orvosok remélik, hogy megmenthetik az életnek.

Képviselők öröme.

Késnek a választások.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 20

A kormánykörökből oly hírek szivárognak ki, amelyek a parlament tagjainak soraiban pártkülömbőség nélkül, osztatlan örömet fognak kelteni. Az öt éves képviselői ciklus, amely már-már közeledik végnapjához, nem fejezheti be oly könnyű szerrel az életét, mint a politikusok hittek. Mesterséges injekciókat kap a végelgyengülésben levő parlament. Az injekciók fájni fognak, mert munkát jelentenek. De a fájdalmat is szívesen szenvedik el a hon atyái, mert a fájdalmas életis többet ér, mint a fájdalom nélküli — megsemmisülés.

A választások elhalasztódnak. Egy, de lehet, hogy másfél esztendővel is.

A szenzációs eseményről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

A koalíció pártkörei, az alkotmánypárt mintájára meghonosították most azt a szokást, hogy bizonyos napokon a szü-

net alatt is találkoznak a párttagok és a politika így tulajdonképpen a nyáron se szünetel.

A klubokban sok szó esik most arról, hogy a kormány milyen javaslat-tömeget terjeszt elő az őszi ülésszakra. Az apróbbakon kívül ott van az adóreform, a vicinális javaslat és az ipartörvény — nem is szólva a választói reformról — amelyek mind igen terjedelmes tárgyalást és előzetes megvitatást igényelnek. Mindezek valószínűvé teszik, hogy nem végzik el az *átmeneti időre hátralevő részben* a kormány terveinek letárgyalását.

Kormánykörökből az a hír szivárgott ki, hogy a program teljes elintézéséhez ragaszkodnak. Inkább meghosszabbítják a parlament életét, de a kormány nem akarja, hogy esetleg más kormány javaslatait félretegye.

Nagyon valószínű ezek szerint, hogy az új választójog alapján *kiírandó választások még egy, esetleg másfél évnyi késedelmet szenvednek.*

Vilmos császár porcellán-gyára.

Rosszul megy az üzlet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Az univerzális tudású Vilmos császárnak többek között Bramendorfban, Brandenburg mellett, nagy kiterjedésű porcellán gyára van. A hatalmas ipartelepen kiválóan izléses csészéket, tányérokat gyártanak, amelyek Berlinben, a Leipzigerstrasse és Leipzigerplatz sarkán levő nagy üzletben kerülnek eladásra. A hatalmas portál felett ez a felírás olvasható: *A császári üvegyár lerakata.*

A vásár azonban nagyon lassan megy. Sem a gyártelepre, sem az elegáns üzletbe nem érkeznek a megrendelések. Az öt év óta fennálló vállalkozásra, beavatottak szerint, a felséges ur nagyon ráfizet.

Nemrégiben történt, hogy Severin Alfrédet, a gyár vezérigazgatóját, kihallgatáson fogadta az agilis nrakodó. Severin igen elszomorító jelentést tett az ipartelep üzleti eredményéről.

— A konkurrenciá megöl bennünket, felség — mondta a direktor. Jó árut készítünk, nem is adjuk drágán, mégsem kielégítő a megrendelés.

— Akkor az adminisztráció rossz, felelte Vilmos császár bosszankodva. Másképpen nem magyarázhatom meg a dolgot.

Az igazgató elfehéredett, dadogott, valami olyan félt, hogy ők mindent megtesznek, de az uralkodó megismételte:

— Igen, másképpen nem lehet, minthogy rossz az adminisztráció, különben majd a végére járok adolognak.

És a német császár, mint mindig, most is szavának állott.

Poroszország ura néhány nap mulva lent járt Bramendorfban, megvizsgálta a gyár üzemet, és miután meggyőződést szerzett arról, hogy a gyárban tényleg rendes állapotok uralkodnak, elhatározta, hogy más uton orvosolja a bajokat. Mikor visszatérőben Brandenburgban kihallgatáson fogadta a város polgármesterét és a környék előkelő urait, váratlanul ezzel a kérdéssel fordult a jelenlevő Warndlang kormánytanácsoshoz:

— Kormánytanácsos ur érdeklődik az ország közgazdasági viszonyai iránt?

— O, hogyne felség!

— Ugy? Hát akkor eivárom Ontól, s a jelenlevő urak mindegyikétől, hogy a bramendorfi porcellán gyár készítményeire felhívják a nagykereskedők s egyáltalán a fogyasztók figyelmét. A gyárnak mintaszerű a berendezése, gyártmányai elsőrangúak, s így ennek felvirágzása elsőrangú közgazdasági érdek.

A jelenlevők kissé csodálkozva hallgatták a császár nem várt enunciacióját, de tudomásul vették a dolgot, a mi különben abból is kiviláglik, hogy a Manerstrassen az elmúlt héten nyílt meg a császári porcellángyár fióküzlete.

Igy csinál Vilmos császár propagandát a saját portékájának.

A hatósági konkurrencia.

— Rövid levél a polgármesterhez. —

Polgármester ur!

Látta azokat a plakátokat, amelyeket a lóvasut kiragasztatott, mihelyt az első autobus az utasokat fölvette?

Látta, hogy a lóvasut mindjárt felére szállította le az árakat?

Már most találja ki polgármester ur: micsoda plakátok fognak megjelenni, azon a napon, amikor a hatósági mézár-szék megnyílik?

Véres boszu.

Gyilkosság a nyílt utcán.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 20.

Egy rejtélyes háttérű gyilkosság tartja izgalomban Maros-Torda vármegye előkelő köreit. A vármegye egyik dúsgazdag földbirtokosát tegnap délután egy vasúti mérnök épen akkor, mikor az családjával kirándulásra indult, revolverrel agyonlőtte. A rémes eset rugóit tudósításunk nem említi. Boszuról beszélnek, melyet a mérnök azért forralt a földbirtokos ellen, mert ez elcsábította azt a leányt, akit a mérnök szeretett. A kegyetlen gyilkost a tett színhelyén letartóztatták.

A véres tragédiáról a következő tudósítást kaptuk:

Giacomuzzi Virgil maroshévvizi huszonöt éves gazdag földbirtokos egy államvasúti mérnök, *Pártos* Gyula tegnap délután Maroshévviz község nyílt utcáján megtámadta és a földbirtokos anyjának, öccsének és két nővérének szemeláttára agyonlőtte.

A *Giacomuzzi* család egy kirándulásra akart épen menni. Két kocsival indultak. Az elsőn ült *Giacomuzzi* és két nővére, Lenke és Blanka, a második fogaton pedig anyja, Mihály nevű öccse és a nevelőnő. Mikor a két kocsi a községi gyógyszeriar elé ért, az ott várakozó *Pártos* mérnök hirtelen az első kocsi elé ugrott és rákiáltott a földbirtokosra:

— Állj meg gazember, mert lelőlek.

A kocsi megállott és *Giacomuzzi* leszállt, hogy kérdésre vonja a mérnököt megmagyarázhatatlan viselkedéséért. E pillanatban *Pártos* revolvert rántott és rálőtt a földbirtokosra. A golyó szíven találta a közelgő *Giacomuzsit*, aki megtántorodott, hanyat vágódott és nyomban meghalt.

A család többi tagjának még ideje sem volt a szörnyű tettet megakadályozni, mikor már eldőrdült a lövés és *Giacomuzzi* holtan bukott le. Az anya és a két kis leány elájult.

A lövés zajára egybeesődött nép üröbe vette a mérnököt, aki futásnak eredt. Értésítették a csendőrséget, amely csakhamar elfogta és bezárította a gyilkost a szászrégeni ügyészség fogházába. A község lakossága, amely rendkívül szerette a meggyilkolt földbirtokost, valósággal forrongásban van. Senki sem tudja biztosan, mi vihette a mérnököt a gyilkosságra. Sokan azt hiszik, hogy *Giacomuzzi* személyes bosszúnak esett áldozatul.

A trónörökös Karlsbadban.

Ebéd Puppnál.

Leleplezett inkognitó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

A karlsbadi Pupp szálloda éttermének tegnap fejedelmi vendégek voltak: Ferenc Ferdinánd trónörökös, aki a nyarat családjával együtt *Marienbadban* töltö, vasárnap egy automobil kirándulásról visszatérve, utba ejtette Karlsbadot, s szolgálattevő kamarása és gróf *Trauttmannsdorf* Ernő vezérkari őrnagy társaságában betért ebédelni a Pupp-féle vendéglőbe.

Es ugy egy óra tájban történt, amikor az étteremben legzajosabb az élet. Csak így magyarázható meg, hogy a polgári ruhába öltözött vendégek kétféleképpen végig inkognitóban költöztek el az ebédjüket.

Az előzető pincér a szokásos udvariassággal fogadta az érkezőket, s mivel az étterem zsúfolva volt, olyan asztalt ajánlott fel a társaság számára, amelynél már javában ebédelt két becsületes, gyomercbajos polgár.

A trónörökös már-már elfogadta az ajánlatot, amikor hirtelen megüresedett egy asztal, s az etikett csorbátlanágát remegve féltő kamarás is megmenekült a szörnyű nyomástól.

— Parancsolnak az urak? kérdeste azután a felszolgáló pincér, egyenesen Ferenc Ferdinánd felé fordulva.

O fensége talán még soha sem volt olyan zavarban, mint ebben a pillanatban. Tétovázva nézett hol az őrnagyra, hol a kamarásra, végre azután csak ennyit mondott:

— Ebédelni akarunk!

A kamarás, aki mégis jártasabb ezen a téren, nagynehezen összeállította az ételek sorrendjét:

Ragout leves.
Márha sült.
Kacsa.
Szilvás gombóc.
Sajt.
Fekete kávé.

A meglehetősen polgári menüt pompás hangulatban fogyasztották el az előkelő vendégek.

A szomszéd asztaloknál közben esőrömpöltek a tányérok, villák és kések, egy néhány éhes vendég türelmetlenül reklamálta a megrendelt sültet. A kamarás és az őrnagy fességeit is egy kisé a széken, a szokatlan milővel nem akarták sehogy sem megbarátkozni, de Ferenc Ferdinánd kitűnően érezte magát, vidáman beszélgetett, s igen jó étvágygyal evett. Még az sem zavarta, hogy a pincér egy ízben, rövid bocsánatkérés után, éppen az orra elől kapta el a mustáros porcellán csészét.

Ugy a sajnál tarthatott a jövőre császár és király, mikor egy budapesti ügyvéd, aki egyik közeli asztalnál ült, magához intette a fizetőpincért.

— Nézze kérem, szólít hozzá érdeklődve, nem ismeri azt a társaságot?

S a trónörökös asztala felé mutatott. A főpincér is arra fordította a tekintetét, s ekkor hirtelen kimeredt szemmel bámult a kérdezőre:

— Jézusom, hiszen az egyik Ferenc Ferdinánd ő fensége, — szólít majdnem dadogva a meglepetéstől.

— Magam is azt hiszem, felelte az ügyvéd. Csupán azért kérdestem, mert nem voltam benne bizonyos.

A főpincér villámgyorsan eltűnt, s néhány perc múlva már ott forgolódtott a fejedelmi asztal körül. Ugy látszik nem is akart hinni a

szemének. Mikor azonban a kamarás ajkáról egy suttogó Hohelt-megszólítást hallott, nyilsebezen röptül ki a teremből, hogy a tulajdonost a nagy megtiszteltetésről értesítse. A gazda azonban késett.

Az étteremben közben értesültek néhányan a ritka eseményről, s természetesen minden szem a főherceg felé fordult. Már-már felhalatszott az első, halk hoch-bíáltás is, amikor a kamarás odaintette a mélyen hajlongó főpincért, s kiegyenlítette a számlát. Együttal tíz forint borraaválót is odameillette a fizetség mellé.

A vendégek erre sietve eltávoztak, s éppen kifordultak az utcára, amikor Pupp ur, a tulajdonos, lélekzet nélkül közelégett, hogy a fenséges urat üdvözölje. De fájdalom, későn jött.

A főherceg automobilja a kamarással s a vezérkari őrnaggyal akkor már javában száguldott a *Marienbad* felé vezető úton.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Durand és Durand, vígjáték. Vendrey Ferenc bucsufelleptével, Tapolczay Dezső felleptével.
Szerda: Nap és hold, operett. Új betanulással.
Csütörtök: Tatárjárás, operett.
Péntek: Tanítósnő, színmű.
Szombat: Polgármester ur, vígjáték. Tapolczay Dezső bucsufelleptével. A rendőrtisztviselők nyugdíjintézete alapja javára.

* *Blamázsakeringő*. Egy pesti kaszinó — azok közül, akik az ötletet és a művészetet házhoz szokták szállíttatni és elegánsul megfizetik — megrendelt *Bródy* Istvánnál egy apróságot, amely nevetet. *Bródy* — aki különben néhány éve az aradi színháznak rendezője volt, — szállította ezt az apróságot, teleszöve az illető kaszinónak és a kaszinóhoz kapcsolódó pesti társaságoknak intim vonatkozásaival és az ő szájkok ize szerint való humorral. Így születvén a *Blamázsakeringő*, amelyet aligha szántak arra, hogy egy színpadon önállóan szerepeljen; — s azért, hogy *Tapolczai*, *Vendrey*, *Sarkadi* kabarét-számokat adjanak elő, nem volt érdemes ezt a keretet választani hozzá. A *Blamázsakeringő* az operett-paródiák alacsony mértéke mellett is igen gyönges jó ötlet mindössze egy van benne: a pikkoló-kapuciner duett. Ami a kabarét illeti, abban *Tapolczai* csakugyan értékes, leiket átjáró szavakat nyújtott, *Vendrey* a szeretetreméltó humort két kézzel szórta, *Sarkadi* nagyon jó volt. *Wlassák* Vilma pedig a *Fauszt*-részletet egész bizonyosan jól énekelte; de nem lett volna mind ez jobb a *Blamázsakeringő* nélkül? Az operett-paródia előtt a *Pajkos diákokat* játszották s ebben *Sarkadi* Geyer Jeremiása abszolút becsül alakítást adott a fölöttébb változatos és viharos színházi estén.

* *Vendrey* Ferenc bucsuja. Holnap bucsúzik az aradi közönségtől *Vendrey* Ferenc, a színház népszerű vendége, a *Durand és Durand* című pompás vígjátékban. Pompás szerepe lesz még *Tapolczai* Dezsőnek is, aki az egyik *Durandot* játsza.

* *Zilahy* Gyula bérletársa. Érdekes színházi eseményről értesítenek Debrecenből. Azt jelentik, hogy az ösztől fogva a debreceni színházat nem egyedül *Zilahy* Gyula bírja, hanem a direktor bérletársul fogadta *Letzter* József debreceni fotográfust, aki a bérösszeg nagyrésztét fizetni fogja. *Letzter* aradi ember s éveken keresztül volt egy aradi fotográfus űletvezetője.

* *Nap és Hold*. Érdekes repris lesz szerdán a színházban. Az énekes társulat feleleveníti a *Nap és Hold* című kedves muzsikájú operettet. A főszerepeket *Kállay* Jolán, *Zalay* Margit, *Hunyady*, *Leövey*, *Faludy* és *Uff* játsszák.

* A karszemélyzet jutalomjátéka. A színpad névtelen hőseinek, az aradi színház kárdalosságainak e hó 27 én, hétfőn lesz a jutalomjátéka, amely alkalommal „A székelt katoná”, Szélgelének e remek műve kerül színre, amelyben Tapolczai Dezsőn, a Vigaszínház tagján kívül részt vesz az egész színtársulat elsőrendű személyzete. A darab keretében pedig nagyszabású hangverseny is lesz, melynek meglepően érdekes programját később közöljük.

* Edward és Falleres. A francia filmgyárak egyik legnagyobbikának genélis eszű igazgatója nemrégiben 50.000 frankba fogadott egy előkelő államférfival, hogy az angol rendőrség szigorú tilalma dacára sikerült mozgókép felvételeket fog eszközölni Edward angol király és Falleres francia köztársasági elnök együttes látogatása alkalmával a londoni kiállításán. Nem a szemfüles londoni rendőrséget játszotta ki, hanem külön összeköttetései folytán magától az angol miniszteriől kapta meg ez a gyár a kizárólagossági jogot arra nézve, hogy felvételeket eszközöljön Ezen magas protekció folytán a legjobb helyeken tehette meg felvételeit és a kitűnően sikerült képekért még külön előismerő oklevelet is kapott a gyár, amellyel azokat a két államfő határozott kívánságára pár nap múlva bemutatta. Ezen remek kivitelű kép, mely még csak ma és holnap látható az Uránia színházban, a legnagyobb megelégedést keltette a közönség sorában, mely tegnap egészen megtöltötte az Urániát. A műsor többi száma is egy-egy remeke a kinematográfának és kellemes szórakozást nyújt.

A nyári kritikus.

★

Nincs nálam most hatalmasabb ur
Sem égen, sem a földön,
A nyári kritikus tisztelet
Ugyancsak jól betöltöm.

A tekintélyem őriási,
Félelmetesre nőttem,
Direktor, karhölgy, primadonna
Kégykép hajlong előttem.

Hozzám sörényes nyári szerzők
Bókolva közelednek,
S én némi leereszkedéssel
Válluk veregetem meg.

Elvém különben, mely miatt a
Rossz híreimet is kötik:
Lerántani könyörületlen,
Mindent a sárga földig.

Gyilkolni, szurni, vágni, őni,
De csak a tollal, persze,
Mert hajh, a nyári kritikusnál
Kinek van nagyobb mersze?

Sekszpírről például megírom, hogy
Drámáról dunsztja sem volt,
És Molisre a drámaírás
Egész egy sárga szenyfolt.

Katona, Szélgel, Herczeg,
Mind csupa sarlatánok,
A kiken én ma, mirt-nix, dir-nix
Tollammal végigvágok.

A primadonnát elsínte
Lehordom szörnyű módon,
Azt írom róla: hangja nincsen
S ő maga csunya, idon.

De nem vagyok ám vele szemben
Ép engesztelhetetlen,
Rövid időn belül megértjük
Egymást bizony mi ketten.

Jól folynak hát a napjaim most
Szeptember elejéig,
Da akkor? . . . — óh, óh, — le kell tennem
A pótló érettségi!.

Fenő.

A vidám kegyelmes ur.

Gromon Dezső életéből.

★

Budapest egyik legszöndesebb utcájának pompásan berendezett lakásában egy bágyadt tekintetű, ősz fejű öreg ur fekszik. A tüdejéből vér szivárog és az orvosok emiatt nagyon szigorúan, de szörnyen fontoskodva ráparancsoltak az öreg kegyelmes ur szolgálóra, hogy senkitse bocsássanak a beteghez. Mert a vérző tüdejü, még haldoklásában is mosolygó Gromon Dezső körül csak szolgák settenkednek. A hitves remegő kezének gyöngéd segítése, könnyező gyermekök suttogása hiányzik Gromon Dezső ágya körül. Férficselések komorsuttogása hallzik a kinos haláltusát vivó kegyelmes ur szobája mellett. Csak férficselésekkel vétette magát körül egész életében az aglegényi életet élő Gromon Dezső, a legismertebb és legnépszerűbb államtitkár. A férficseléseket néha ugyan felváltották — bácskai nyelven szólva — a fehér cselédek.

A mosolygó kegyelmes urnak nagy gyöngéje volt: a nő. A hagyományos eleganciájú érdekes fejű lovag talán még bámulatos és különösen felülnő szabású pepita nadrágjainál is jobban szerette az élet kaviarját: a nőt. Nem nőst meg, nem alapított családot, mert imádta a kalandokat, a szép asszonyokat, leányokat. Mindennap új, izgató szerelemi eseményekre vágyott. Ha élő asszony nem akadt, aki változatosságra vágyó idegeit fölkeresolhatta volna, aze-zett festményeket, amelyek teljes leplezetlenségében mutatták meg a nő gyönyört ígérő formáit. Azt mondják, nincs még olyan kép-gyűjtemény ebben az országban, mint a Gromon Dezsőé. Nem a művészi szépségek teszik bámulatosá, hanem azok az erotikus képek, amelyek egy nagy szobát betöltöttek a Gromon lakásán. Egy aradi fiatal könyvkereskedő, amíg Budapesten lakott, tömérdek pikáns könyvet szállított az államtitkárnak és sokszor fölkereste lakásán. Gromon megmutatta a festményeket és az aglegény fanyar mosolyával mondta:

— Látja, ezek az én meghitt — barátóim.

A képeken és a frivol könyveken kívül még a nadrágokat gyűjtötte bámulatos szenvedélyvel. Közesodolat tárgyai voltak a fővárosban Gromon elegáns pepita nadrágjai. Amikor a Bácskában lévő néhány ezer hold jó termő földjét a kastélylyal és az egész berendezéssel együtt elárverezték, 350 frakkot és félezer pepitanadrágot találtak a ruha társban.

Hogy a nagyjövendelmű és hajdan szép vagyonu bárónak miért kellett rettenetes küzdelmet vívni az anyagi gondok miatt, arra csak azok tudnak felelni, akik ismerték az életvidor kegyelmes ur gavallér szokásait. Gromon Dezső igazi grand seigneur volt, aki fejedelmi bőkezűséggel ajándékozta meg azokat, akik neki szolgálatot teljesítettek. (Persze nem voltak kivételek a nők sem.)

Ismeretes, hogy amikor az ő akaratából a honvédelmi minisztérium számára ezüst szervizt vásárolt az állam s emiatt őt kiméletlenül gyanúsító tendenciákkal támadták az akkori ellenzéki lapok, a báró nyocvanezer koronát, az ezüstneműek árát a saját zsebéből fizette ki.

A Bácskát, a pátriáját nagyon szerette. Évtizedekkel ezelőtt főispánja volt Zombornak és Szabadkának. Amikor a fővárosba, mint államtitkár fölkerült, sem feledkezett meg a hazájáról. Utódjának, Sándor Béla főispánnak az installációjára is lement s hasonlóképpen megjelent a Sándor Bélát követő híres Vojnics Istvánnak a beiktatásán is. Akkor mondotta vidám poharazás között:

— Én vagyok a Bácska nagypapája. Sándor Béla a fiam, Vojnics Pista pedig az unokám.

Azóta nagyot fordult a világ. Az akkor még életerős nagypapa megrokkant dédnagyapa lett, aki

az elhagyatottság bus érzése közepette odaállt ama tükör elé, amely előtt évtizedekig igazgatta a csodapépita nadrágot meg fehér selyem mellényeket és ott megcsinálja — az utolsó toaletet.

Bolygó.

HIREK.

Ügyvédjelöltkőljuhászbojtár

Visszatérés a természethez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

A magyar társadalomnak régi betegsége, hogy mindenkinek diplomás embert akar faragni a fiából. Budapesten alig van ház, amelyikben legalább két-három ügyvéd, orvos, ne laknék. A legnagyobb része persze állandóan nyomorog. Sokszor megirt, sokszor elmondott igazságok ezek s most csak azért aktuálisak, mert egyik fővárosi lap vasárnapi számában egy apróhirdetés látott napvilágot, amelyik élénk világot vet erre a diploma-nyomorra. A hirdetés szövege a következő:

ÜGYVÉDI

vizsgáján elbukott, egyébként azonban jóra való, 28 éves dr. juris juhászbojtárnak, tehenésznek, vagy csikósának ajánlkozok. Igénye semmi, alárendeli magát bármely életviszonylatnak. Leveleket „Visszatérés az őstermeszethez” jellegével a kiadóhivatal továbbít.

Beteges tünet ez. Beteges tünet, hogy míg a szervezett mézárós legénynek, akinek négy elemi iskola a képesítése, vagy a vaggongyári munkásnak 180—200 korona a fizetése havonként, addig a doktor juris hatvan-hetven-nyolcvan korona havibéréért díjnokoskodik a rendőrségnél, vagy a minisztériumokban. Vagy — mint ebben az esetben — birkákat őriz a magyar alföldön, ha ugyan lesz olyan őrlt, aki egy ilyen kvalifikálatlan egyénnel tölti be a juhászbojtári vagy tehenészi méltóságot.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 21 én az időjárás: Enyhe, sok helyütt csapadék, zivatarok, később változékony.

— Kossuth Ferenc itthon. Karlsbadból jelentik: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapotában ma örvendetes javulás állott be. A miniszter elhagyta az ágyát és ha időközben köszvénye ki nem ujul, szerdán visszatér Budapestre.

— Előéptetések az aradi pénzügyigazgatóságnál. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a pénzügyminiszter Embey Iván aradi pénzügyi titkárt és pénzügyigazgató-helyettesét, jelenlegi állomáshelyén való meghagyása mellett pénzügyi tanácsossá nevezte ki. Embey hosszabb idő óta helyettes vezetője az aradi pénzügyigazgatóságnak és hatáskörében a pedáns tisztviselő szorgalmát és kötelességtudását mindig össze tudta egyeztetni a közönség érdekeinek figyelmes kielégítésével, gondozásával. Előéptetése alkalmából sokan üdvözölték. A hivatalos lap ugyane száma jelenti, hogy Szakáts Lajos és Szabó Lajos aradi kir. pénzügyi segédtitkárt a jelenlegi állomáshelyén való meghagyása mellett pénzügyi titkárrá nevezte ki.

— A tüntető Knin megrendszabályozása. Zágrábból jelentik: A Rauch Pál báró horvát bán ellen Kninben rendezett tüntetés miatt a községtanácsot feloszlatták és Vujatovic volt képviselőt kormánybiztossá neveztek ki. A

helytartóság a bécsi kormány energikus utasítására messzeható intézkedéseket tesz. A knini járás főnökét táviratilag Zségrábba szólították, hogy a bán ellen rendezett demonstrációról jelentést tegyen. A helytartóság egyik tanácsosát kiküldötték a vizsgálat vezetésére.

— A Kóczán-házaspár Budapesten. Budapestről jelentik: Néhány újság ma megírta, hogy Kóczán főhadnagy a feleségével, Fürstenberg Amália hercegnővel szombaton este Budapestre érkezett, s a Hungária szállodában bérelt lakást. A hír nem felel meg a valóságnak. Az érdekes házaspár az esküvő után egyenesen Prágába utazott.

— Andrassy Gyula gróf Budapesten. Budapesti tudósítónk jelenti: Andrassy Gyula gróf belügyminiszter hosszabb külföldi tartózkodás után ma éjjel tizenegy órakor a fővárosba érkezett.

— Házasság. Wiesel József dr. orvos, a bécsi cs. és kir. egyetem orvosi fakultásának magántanára, a hában házasságot kötött Bécsben báró Bohus Elmával, Bohus László báró világosi földbirtokos leányával. Báró Bohus Elmát, aki néhány évvel ezelőtt Sclymosy Lajos báró felesége volt, Aradon is jól ismerik jótkonyságáról.

— Caruso neje megszökött. Florencből táviratozzák: Enrico Carusnak, a világhírű tenoristának felesége ma egy fiatalemberrel, házuk jó ismerősével megszökött. Magával vitte férjének minden pénzét és az összes családi ékszereket, úgy hogy Carusot valósággal szegényen hagyta hátra. Azt hiszik, hogy a szökevények Angliába vették útjukat. Carusot nagyon lejutotta feleségének szökése, de kijelentette, hogy szívesen fogadja nejét, ha az visszatér hozzá.

— A Népszínház átalakítása. Budapesti tudósítónk jelenti: Tóth Imre, a Nemzeti Színház főrendezője mint prezumpatív igazgató átvette a színház ügyeinek vezetését. Ma délelőtt az állami színházak műszaki vezetőjével szemlést tartott a Népszínházban. Beosztották az üresen hagyott helyiségeket és elhatározták, hogy a múlt évben felszerelt forgó színpadot még a nyár folyamán eltávolítják. Azonfelül még néhány kisebb átalakulást fognak eszközölni.

— A kerékpár halottja. Vasárnapiszámunkban adtunk hírt arról a tragikus kerékpár-összeütközésről, melynek Levák Antal vaggongyári fényező volt az áldozata. Mint most értesülünk, Levák két hónappal ezelőtt jött haza Amerikából, hová néhány esztendővel ezelőtt ment ki. Az Ocántul világhírű Levák szorgalmasan dolgozott és mikor már elég jó helyzetet teremtett magának, családot alapított. Két gyermeke született Amerikában, ahol felesége is segített neki a megélhetés nehéz munkájában. Nagy volt a család öröme, mikor néhány héttel ezelőtt Leváknak sikerült az aradi vaggongyárban jó állást kapnia. Levák akkor hazajött és éppen egy héttel ezelőtt írt családjának, hogy jöjjön utána Aradra. Felesége és két kis gyermeke a múlt héten hajóra is szállott s pár nap múlva meg is érkeznek Aradra, ahol azonban a szeretett férjnek és apának már csak a sírját fogják találni.

— Az olimpiai versenyekről. Londonból jelentik: A százméteres uszásnak első középfitamát Halmay Zoltán nyerte meg, a délutáni versenyben azonban óriási küzdelem után csak második lett. A világbajnokságot az amerikai Daniels nyerte el.

— Felhőszakadás Krassó megyében. Orsováról jelentik: A hónapokig tartó szárazság után jégesővel vegyes felhőszakadás vonult

végig egész Krassó-Szörény vármegyén. A vasutvonalat a hegyekről lezuduló törmelék egészen elborította. A gyorsvonatot Kornya állomáson három és fél óráig tartóztatta fel az akadályok eltávolítása. A zablonci állomás és a 288. számú érház között óriási sziklákat és fatömböket sodort a vihar a sínekre s ha a pályáról és a mozdonyvezető a veszélyt idejekorán észre nem veszik, a vonat biztosan lezuhant volna a töltésről. Magyarország és Románia között a határon levő vasúthíd beszakadt és a rendes forgalom csak hetek múlva állhat helyre.

— Eljegyzés. Neuman Mór dr. kovasínci községi orvos vasárnap eljegyezte Löwinger Fáni urleányt.

— Bomba a postakocsi ellen. Kalischből jelentik: Oroszországban a Turek felé vezető úton megtámadták a postakocsit. Bombát vetettek a kocsit elé, amely felrobbant. A postakocsi és két postai alkalmazott életüket veszíték, egy kísérő katonája megsebesült.

— Fegyelmi vizsgálat egy orvos ellen. Bajáról jelentik: A bajai kerületi munkásbiztosító igazgatósága tegnap este tartott ülésén kimondotta, hogy K. Oskár dr. pénztári orvost felfüggeszti állásától és fegyelmi vizsgálat megindítását fogja előne kérni. Az orvos ellen több, mint harminc feljelentés érkezett hamis diagnózis és rossz kezelés miatt.

— Új telefonállomások Aradmegyében. A nagyváradi postaigazgatóság intézkedése folytán Aradvármegye több községébe az idei nyár folyamán bevezetik a telefonközpontot. Így Bokszegen már a jövő héten elkészül az új telefon vezeték és állomás. Apáti községben augusztus hó folyamán, Kujeden pedig ériesülésünk szerint, az ősz folyamán állítják fel a központot.

— Letartóztatás az esküvőn. Eszékről táviratorozák: Mitrovicában egy drágonyos őrjárat elfogta Tomics kereskedősegédet, aki nemrég jött vissza Amerikából. A kereskedősegédet dezentálás miatt tartóztatták le éppen abban a pillanatban, amidőn ifju feleségével az esküvői lakomához ült.

— Halálozás. Irlanda Dezső makói bírlapírónak és neje Ráday Szilvának Isabella Jolánka nevű féleves leánykája meghalt.

— A pozsonyi színház megváltása. Budapestről jelentik: Színházi körökben már napok óta beszélnek, hogy Apponyi Albert gróf tervbe vette a pozsonyi színház megvásárlását. Az új állami színház igazgatójával hír szerint Mader Rezsőt szemelték ki. Mader a terv megvalósítása esetén magával vinné a negyvenköttagú zenekarát. Balla Kálmánt, a jelenlegi igazgatót vagy végkielégítésben részesítik, vagy neki adják a miskolci kerületet.

— A polgári iskola építése. A szombati érlejtésről közölt tudósításunk adatai közé nyomdai hiba révén tévedés csuszott be. Glück József nem csupán a mázoló, hanem a mázoló- és szobafestő munkálatokra tett 5278 korona összeggel ajánlatot.

— Letartóztatott bankigazgató. Eszékről jelentik: Veselínovics Stevot a trpinjei (Vukovár melletti) szlovén agrár takarékpénztár igazgatóját az eszéki kir. ügyesség elfogató parancsa alapján letartóztatták és idehozták. Veselínovics számos sikkasztást követett el, melyek által igen sok paraszt károsult.

— Strázsa János multja. Hamis pénz forgalomba hozásáért és könnyű testi sértés vétségéért tartóztatta le az aradi rendőrség, — mint azt megírtuk — péntek éjjel Strázsa Jánost, hosszú utcai hajza után. Strázsa többszöri kihallgatása alatt konokul megmaradt ama állítása mellett, hogy ő vásári ügynök és becsületes munkával keresi kenyerét. Grőn főkapitány sürgönybeli megkeresésére a budapesti rendőrség lerántotta a neves emberrel a leplet. Strázsa öt esztendővel ezelőtt különböző büntettek miatt börtönben és fegy-

házban. Érdekes, hogy már nyolc esztendeje katona szökevény és soha nem szolgáltatott át büntetését kitöltése után a katonai hatóságnak. Notórius pénzhamisító és hamispénzváltó, tolvajnyelven hízoló. Vásárokra járt ugyan, de nem dolgozott, hanem korcsmákban s más helyeken hamis pénzzel fizetett s amellett még az eléje rakott aprópénzből is elcsent annyit, amennyit épen lehetett. A molnár mesterséget tanulta s tizenkilenc éves kora óta csavarog az országban. A rendőrség átszolgáltatta őt az aradi állomás parancsnokságnak.

— Végzetes verekedés. A csálai erdő mádelben véres verekedés színhelye volt. Hajnal István csálai lakos ma késsel többször hába szurta Veres Istvánt. Veres csufolódva vetette szemére Hajnalnak, hogy nem vették be katonának. Mikor a kigunyolt embert a bátyja védelmébe vette, Veres odaugrott hozzá s kétszer arcul ütötte. A bátyján ejtett durva sértést Hajnal assal boszulta meg, hogy a sértőt oly súlyosan sebesítette meg, hogy az élet és halál között lebeg az aradi közkórházban, ahova a mentők beszállították.

— Kifogott hullá. Róth Jenő középiskolai tanuló hulláját halászhók ma kifogták a Marosból az új téglagyár előtt. Róth Jenő szombaton fürdés közben fult a Marosba. A hullát az ár Miklakáról sodorta a téglagyárig.

— Adókiivetés. Az adókiivető bizottság által tárgyalás alá kerül folyó hó 21-én, azaz kedden 1010-ik tételtől 1150-ik tételig: Gabonakereskedő, gépraktáros, gombkötő, gesztenyesütő, gondnok, gyepmester, gyolcsos, gyámi jutalék, gyógyszerész, gyújtószénorgyár, halkereskedő, hajhász, hangszerkereskedő, harangöntő, harisnyakötő (kereskedő), homokszállító, hajóhinta-tulajdonos, himzőnök (előnyomda), hirdetési vállalat, hentes, játékkereskedő, jutalék, kalapos (nő), kaptafametsző, kelekötő (pipereüzlet) adója, folyó hó 22-én, azaz szerdán tárgyalás alá kerül: 1150—1249. tételig: Kertész, kenyérsütő, kalmár, kézmű (közimunka) kereskedő, kesztyűs, kifőző (nő), kocsiínyező (gyártó), kőrhintás, kosárfonó (kereskedő), kőműves (mester), könyv- és papírkereskedő, könyvkötő, kötelező, kőfaragó, kőveső, kovács, korcsmáros (kanino) adója.

— Marienbad a világ legrégebbi moorfürdője. Itt található a leggazdagabb szénsavas (nauheimi) fürdők, miért is az utóbbi években főleg a szív és női bajosok keresik fel nagy számmal e világhírű fürdőhelyet. Ez utóbbi bajok kezelését egy kitűnő szakorvos végzi.

— Eltűnt földműves. Aradmegye hivatalos lapján a körösvény jelent meg, amely arról szól, hogy egy családos földműves eltűnt. A körözés így szól: Ráda János bogyeseti illetőségű földműves ezelőtt 3 héttel ismeretlen helyre távozott, családjához azóta vissza nem tért, sem pedig azóta magáról életjelet nem adott. Személyleírása: születési éve 1868., testalkata magas, szeme barna, haja barna, bajusza barna, kicsi, ritka; különös ismertető jele: bal arcán faültéstől fehérös folt, kissé hülye is, lábán bocskor, hátán kozsok, gatyá, fehér ing, számla kárp. Kérőszendő, eredmény esetén hivatalom értesítendő. Borosbesz, 1908. július 16. Főszolgabíró.

— Birtokcsere. Az aradi törvényszék telekkönyvi hatóságánál az elmúlt héten a következő tulajdonjogi átruházásokat jegyezték fel: Ferdinánd Demeter eladja az aradi 1726. sz. tjkvben felvett Demeter-utca 10. sz. házat 6000 koronáért kiskoru Tagányi Sándornak. — Tóth Márton elad az aradi 2880. sz. tjkvben felvett névtelen utcai ingatlanból 1053¹⁰ szőlőt 920 koronáért Viád Miklós és neje Argyelán Szidának. — Prassák Ferenc, Hermína és Mária eladják az aradi 2035. sz. tjkvben felvett E. Választó-utca 27. sz. házat 4900 koronáért Zabán János és neje, Balázs Ilonának. — Herz Andor dr. elad az aradi 4567. sz. tjkvben fel-

vett Ormai utcai telekből 100 négyszöglet 1400 koronáért Szabó Imre és neje, Balogh Máriának.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon. 191.

• A kiváló bér- és kórházi gyógyferrás •
SALVATOR
 vese- és hólyagbajoknál, köszvényzél, emésztésetegnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
 Természetes vasmentes savanyvíz.
 • Kapható ártárrisikókedélyben vagy a Szinyo-Lipózi Salvator-ferrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatznál.

TANÜGY.

(—) Az aradi főgimnázium új tanáral. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lindner József verseli és Sima Dezső székelyudvarhelyi főreáliskolai tanárokat az aradi főgimnáziumhoz helyezte át.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Pénzhamisító szövetkezet. Budapestről jelentik: Kiskörös és Hidas vidékén tavaly és két év előtt hamis huszkoronás bankjegyek kezdtek feltűnedezni. A hamisítványok nem voltak elsőrangúak, de alkalmasak arra, hogy a köznép körében forgalomba kerüljenek. Magindult a nyomozás, de igen lassan haladt előre, mert a pénzhamisító banda számai igen széjjelágazók voltak és főképp azért, mert a szövettség tagjai esküvel fogadták, hogy egymást nem fogják elárulni. Hónapokig tartó fáradságos nyomozat végre eredményre vezetett és sikerült a bandának összes tagjait, számszerint huszonnégyet lefűlelni. A társaságot Tompa István szervezte, a bankjegyeket két ember készítette, Horváth Pál kiskunlacházi fényképész és Tumor Mátyas kiskunhalasi képfestő. A társaság tagjai között, akik egyformán járultak a hamisítás költségeihez, van egypár jó módú gazdaember is, aki néhány száz hold föld tulajdonosa. Érdekes, hogy a hamisítványok száma oly nagy volt, hogy csak az osztrák-magyar bankhoz beküldött bankjegyek száma meghaladja az ezret. A monstre-pórt, amelynek 24 vádlottja van, ma kezdte tárgyalni a budapesti törvényszék Szepesy bíró elnöklésével az esküdtársai körében. A tárgyalás szombatiig fog tartani.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 20.

20 ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlát	2 órai sárlát
Buza októberre . . .	11.21—11.23	11.20—11.21
Zab októberre . . .	8.40—8.41	8.39—8.40
Rozs októberre . . .	9.45—9.45	9.45—9.46
Tengeri májusra . . .	7.30—7.31	7.33—7.34
Tengeri júliusra . . .	7.60—7.61	7.59—7.60

Zárul 5 órakor:

Utótőzsze államvasut 604 50.

IDEGENEK ARADON.

— Július 20. —

Fehér Kereszt szálloda Felt Simon utazó Bécs. — Szilágyi Albert utazó és neje Debrecen. — Guttenberger Sándor igazgató és neje Orményes. — Klein Mór kereskedő Botos. — Arzenovits Koszta kereskedő Botos. — Feké Ferenc utazó Budapest. — Özv. dr. Balázs Vilmosné és leánya Világos. — Trepák János hadnagy Arad. — Bartos Gyula erdőmérnök Malomvíz.

Központi szálloda. Baim Salamon kereskedő Zágráb. — Gyenge Imre tisztviselő Nagyszalonta. — Bergel József ügyvéd Szabadka. — Hoffmann Miksa utazó Székesfehérvár. — Morvai Sándor utazó Nagy-

beeskerek. — Polgári Miklós tanár és neje Szabadka. — Preisach Ignác utazó Budapest. — Kohn Sándor erdőgondnok Alvács. — Somogyi Miklós gazdasági Beél.

Vass szálloda Biskorovány Ernő bankfőkönyvelő Petrozsény. — Feuerlicht József kereskedő Marosvásárhely. — Bagdy Erzsébet távirásznó Nagyvárad. — Jellinek Lipót utazó Arad. — Kuczik Mariska távirásznó Nagyvárad. — Friedmann Lajos utazó Budapest. — Haupt Ottó utazó Bécs.

Pannonia szálloda. Csiky Mihály körjegyző Alvács. — Feisler Lajos utazó Budapest. — Noe György tanár Krajova. — Takács Lajos vajmester Orkény. — Menczer B. Ferenc gépügynök Nagykirinda. — Faragó Miksa kereskedő Nagykamarás.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1908. évi július hó 21-én:

Vendrei Ferenc és Tapolczai Dezső, a budapesti Vigaszínház tagjainak felléptével:

Durand és Durand.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Ordenau és Valabueque. Fordította: Kürthy Emil.

S Z E M É L Y E K:

Coquardiere	Vendrei F.	Chervet	Kertész D.
Durand	Tapolczai D.	Theodore	Ajtay Ödön.
Louise	H. Kőrössi J.	Houte-Turelné	Benkőné.
Durand Albert	Mártónfi R.	Irma, I. anya	Harmath J.
Javanon	Ujj Kálmán.	Paquerette	Novák Irén.
Barbatier	Kulcsár L.	Clarisse.	Molnár Ilona.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Szenzáció! Szenzáció!

Edward angol király és Fallières köztársasági elnök a londoni kiállításon.

Műsor 1908. július hó 21-én, kedden:

1. Hajsza az apa után. Bohózat. — 2. A kis hegedűművész. Megható életkép. — 3. A jegyesek. Dráma. — 4. Nagyon fáradt vagyok. Kacagató. — 5. Egy amerikai vonat kirablása. Szenzációs. — 6. Az önfeláldozó hitves. — 7. A szép pék kisasszony. Kacagató. — 8. Nyíló rózsák. Fantasztikus színes kép. — 9. Edward angol király és Fallières francia köztársasági elnök a londoni kiállításon. Eredeti felvétel.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyek: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős

Bolgár Lajos.

NYILTTÉR.*

Figyelmeztetés!

Szerzett jogaim megóvása céljából figyelmeztetek mindenkét, hogy Scheer Lajos borosjenői lakos a „Borosjenői” faltelepén, és az u. n. rovinal erdőben lévő, továbbá „Cohesd” község volt urbéresi erdejében lévő összes ledöntött és feldolgozott; — tövön álló és fel nem dolgozott faanyag tulajdonjogát az Aradon, 1907. szeptember 11-én kelt szerződéssel és engedményi okirattal; továbbá az Aradon 1908. évi január 28-án kelt nyilatkozattal, illetve ugyanott 1907. október hó 10-én kelt szerződéssel reám ruházta át.

Mután nevezett velem szemben elvállalt kötelezettségeit nem teljesítette: figyelmeztetek mindenkét, hogy megkerdezésem, hozzájárulásom nélkül Scheer Lajossal üzletet ezen fára nézve ne kössön, elölegeket, vagy vételárat nevezettnek ki ne fizessen, mert pénzfelvétele, üzletkötése joga ki nem terjed.

Bővebb felvilágosítást megbízott ügyvédem, Momák Döme dr. ad irodájában, Aradon, Károlyi utca 4. szám alatt.

Aradon, 1908. évi július hó 20-án.

2585

Belle János.

*Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Dr. WIENER GYULA

fogorvosi műtermét

Szabadság-tér 20. szám

Gróf Nádasdy palotába

helyezte át.

Rendel reggel 7 órától.

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan!
Örökké tart!

Tégla, Cserép

legjobb minőségben állandóan
raktáron 754

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementáru gyárban

Mikalakán.

Telefon 5—15.

Városi iroda: Erzsébet-körút 37., I. em.

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek tudomására hozni, hogy

Vécsey-utca 6. sz. alatt levő,
a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

lakatos műhelyemet

ajánlom becses pártfogásába. Elvállalok mindennemű szakmába vágó munkát úgy épületmunkákat, takaréktűzhelyek, sirkertések elkészítését stb. Helybeli és vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítenek.

Tisztelettel

1785

KOMJÁTHY ISTVÁN

lakatos mester. Arad, (Vécsey-utca 6. sz.)

Kész tűzhelyek raktára.

Egy jó fiu tanulónak

felvétetik 2530

Kétegyházán

Schönbrun Albert

vegyeskereskedésében.

20564—1908.

Pályázati hirdetés.

Az aradi zenedében a város közönsége által betöltendő kedvezményes helyek közül kettő üresedésbe jövőn, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetünk.

A pályázati kérvények f. é. augusztus hó 15-ig a város polgármesteréhez nyújtandók be.

Arad, 1908. július hó 11-én.

A városi tanács.

24—1908. kpv.

Hirdetmény.

Az aradvárosi választó kerületben az országgyűlési képviselő választóknak a folyó évben kiigazított és az 1909. évben érvényesüléssel bíró ideiglenes névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokra hozott határozatok az 1899. évi XV. t. cz. 148. §-a szerint folyó évi július hó 20. napjától 30-ig bezárólag a városház emeleti tanács-termében a hivatalos órák alatt kitétetnek.

Szabadságában áll azt bárkinek megtekinteni, s a hozott határozatok ellen a közszemlére kitétel napjától számított 10 nap alatt bárkinek, azoknak pedig, akiknek a határozat kézbesítetett, a kézbesítés napjától számított 10 nap alatt a magy. kir. Kuriához felebezéssel élni.

A felebezés a város polgármesterénél nyújtandó be.

Arad szab. kir. város központi választmányának 1908. évi július hó 1-én tartott ülésétől.

Varjassy Lajos, s. k.,
polgármester, közp. vál. elnök.

2890—1908. pm.

Hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város törvényhatósága által kezelt Hertzscka Mór ösztöndíj alapítvány egy polgári iskolai és egy gimnásiumi alapítványi helye megüresedvén, felhívom azokat, kik legalább fél jeles és fél jó osztályzattal bírnak s az alábbi feltételek valamelyikének megfelelnek, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomban 1908. évi szeptember hó 25-ig Arad sz. kir. város törvényhatóságához címezve nyujtsák be.

A pályázati kérvényhez melléklendő az előző iskolai évi bizonyítvány, illetőségi s a szülők vagyoni bizonyítványa.

Az alapítványi helyre pályázhatnak:

1. szegény aradvárosi árvák, fiai,
2. aradvárosi szegény özvegyek fiai,
3. aradmegyei szegény árvák,
4. aradmegyei szegény özvegyek fiai,
5. aradvárosi szegény tanulók.
6. Ha az 1—5 pontok alatt megjelölt pályázók nincsenek, bárhova való illetőségű és bármily vagyoni viszonyok között élő legjobb tanulók is pályázhatnak az ösztöndíjért.

Az ösztöndíjast Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága választja s az ösztöndíj megfelelő bizonyítvánnyal mindaddig megtartható, míg az ösztöndíjas Aradon a polgári iskolát, illetve a kir. főgymnásiumot látogatja.

Az alapítvány egyenként körülbelül 150 koronát tevő kamatok az évvégi iskolai bizonyítvány bemutatása után az iskolai év végén utalványoztatnak ki az ösztöndíjas, illetve törvényes képviselője kezeihez.

Ezen hirdetményt az iskolai év kezdetén leendő körözés végett egyidejűleg az aradi kir. főgymnázium és az aradi polgári fiúiskola igazgatóságának is megküldöm.

Arad, 1908. július hó 13-án.

Varjassy,
polgármester.

20079—1908. sz.

Pályázati hirdetés.

Az Arad sz. kir. város közönsége által a budapesti m. kir. Keréztészeti tanintézetnél létesített alapítványi helynek betöltése iránt pályázatot hirdetünk azzal, hogy a pályázati kérvény f. év július 25-ig Arad szab. kir. város tanácsához benyújtandó.

A pályázónak 6 közép iskola vagy 6 polgári osztálynak elvégzését és szabályszerű gyakorlatot kell kimutatnia, 16 évesnél fiatalabb és 20 évesnél idősebb nem lehet.

A közelebbi feltételek a város gazdasági ügyosztályánál a hivatalos órákon belül betekintheők.

Arad, 1908. évi július hó 11-én.

A városi tanács.

9193—1908. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757—408/1884. számú szabályrendelet 5. §-a értelmében felhívom a ház- és telektulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az asphalt burkolattal ellátott gyalogutakat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutakat este 7 és 8 óra között meglocsolatassák, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigorúan büntettetni fognak.

Arad, 1908. évi május hó 15.

Sarlot,
főkapitány.

Telefon szám: 151.

Nagy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

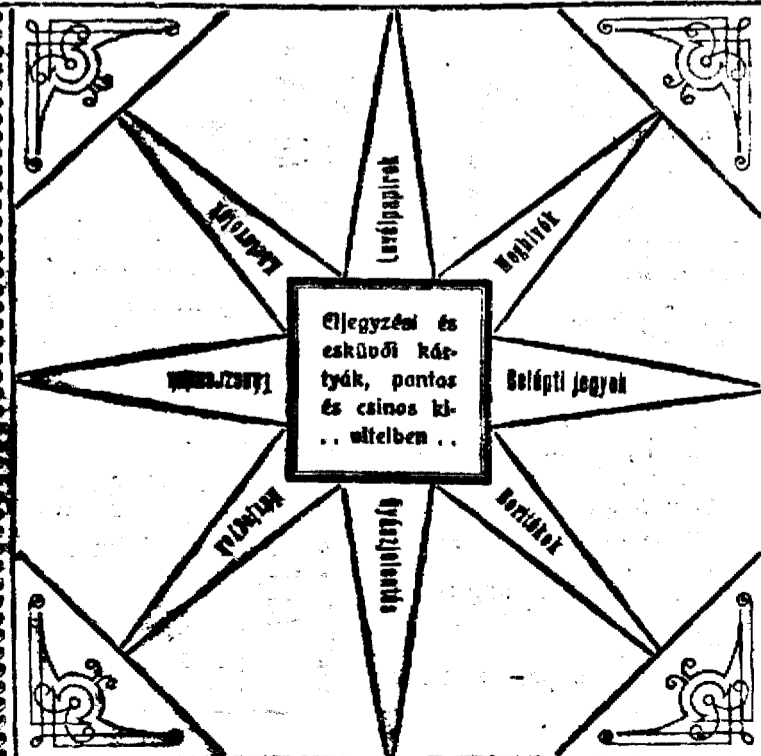
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betű-
támlöntőde.

Résztve
minden berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelően
szerelt

NYOMDÁJÁT

hol mindennemű nyom-
tatási munkát gyorsan,
pontosan és a legma-
dárabb kivitelben ja-
lányos áron készíttet-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

- Helyben:
- 1 évre . . . 24 korona.
  - 1 hónap . . . 2 korona.
- Külföldön:
- 1 évre . . . 28 korona.
  - 1 hónap . . . 2 kor. 40 f.
- Szerkesztői társulat 333.
Kiadóhivatal . . . 101.

APRU HIRDETÉSEK.

AKINEK

Ismertetés híján

házasárra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
lapánra,
gazdatisztára,
kulosárra,
vínköltőre,
körtészre,

kulosárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi-vagy,
írodaszolgára,
pénzügyesre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

börbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

eladni kíván

butort,
szongorát,
bori,
gyümölcsöt,
szabót,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

szüneteket vételei vagy bérbevételei csáljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabbban értesít, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetés

rovatát használja.

Közös háztartásra

84 éves keresztény uriember keres gyermektelen özvegyet némi hozományjal, házasság nincs kizárva. Ajánlatok K. B. Arad, poste restante küldendők. 2529

Kerések

egy ügyes, megbízható minden cselédeleányt, a ki főzni és szobaleányi teendőket is tud. Cim a kiadóban.

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai uthálózatának térképe. Automobilosok, kerékpárosok és turisták használatára 50 fillér leszállított áron kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon. Telefon 517. 201

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 1918

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 85-60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

5 hold szőlő

Magyaródon, a „Nagyuri“ hegyen villaépülettel együtt szép termésel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2510

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsű fiu mint tanuló felvétetik Weinberger Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer Eliz-palota.

Minden ujdonság

azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtárban, heti 8 filléres kölcsöndíj ellenében. A könyvek újak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek vidékre is. Zenemű kölcsönző intézet. Kerpel Izsó könyv és papírkereskedése, Aradon. 212

DELÉN,

szövet, zefir, ruhavászon, kreton, batiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

üzemeltető 1881

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök.

Használt

Ólom

megvételre kerestetik

Nyomdánkban

2 középiskolát végzett

fiu

tanulónak

fizetéssel felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

21056—1908. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a m. kir. földmivélsügyi miniszter a Gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban a folyó évben szeptember 15-én megkezdődő két éves méhészmunkás tanfolyamra pályázatot hirdetünk.

A pályázat f. évi augusztus 15-ig a földmivélsügyi miniszternél benyújtandó.

Az érdeklődők a pályázati hirdetményt a hivatalos órák alatt a levéltárban megtekinthetik.

Arad, 1908. július hó 17.

A városi tanács.

17.406/1908 szám.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság Babsa telepés községben (Temesmegye) építendő pásztorlak és tenyészállat istálló, valamint egy külön álló sertéskan-ól, kut és árnyékszék felépítési munkálataira Aradon a jószágigazgatóság hivatalos helyiségében 1908. év augusztus hó 22-ik napján nyilvános verseny tárgyalást fog tartani.

Ajánlatok az összes munkálatokra egy általány összegben teendők.

Az ajánlatban az ajánlati végösszeg számokkal és betűkkel is kiirandó.

Az ajánlatához az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bántó pénznek valamely állampénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta csatolandó.

Az ajánlatához készpénzt, vagy érték-papírt csatolni nem szabad.

Jogosult versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy lepecsételt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlataikat legkésőbb folyó évi augusztus hó 22-ik napján délelőtt 10 óráig az aradi m. kir. jószágigazgatósághoz nyújtsák be, a hol azok ugyan az nap déli 12 órakor fognak felbontatni.

Fenti kikötéseknek meg nem felelő, vagy elkésve érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlat tevő az ajánlatában köteles kijelenteni, hogy a helyi viszonyokat, továbbá az árlejtési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Az aradi jószágigazgatóság fentartja a jogát, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg az összes ajánlatokat mellőzi.

A vonatkozó terv, költségvetés, szerződés tervezet, valamint a vállalati általános és részletes feltételek az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál a rendes hivatalos órák alatt betekintheők.

Arad, 1908. évi július hó 17-én.

2528

M. kir. Államjóságigazgatóság.

* Hideg buffet! Egész éjjel nyitva! *

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a Salacz Gyula-utcában volt „KIS PIPA“ helyiséget átvettem és azt teljesen ujonan átalakítva és kibővítve a mai kor igényeinek megfelelő modern kávéházzá átalakítva és azt

EMKE KÁVÉHÁZ cimen
folyó évi augusztus hó 1-én
megnyitom.

Főtörekvésem az leendő, hogy tiszta és hamisítatlan italok, valamint hideg ételek és pontos kiszolgálás által a n. é. közönség szives megelégedését kiérdemeljem.

Jársaságok részére külön helyiségek!

Naponkint

egyelsőrendű cigányzenekar hangversenyez

Számos látogatásért esedez kiváló tisztelettel

Weinberger Lajos,

2518

Az EMKE kávéház tulajdonosa.

* Hideg buffet! Egész éjjel nyitva! *